

LLYFRGELL GENEDLAETHOL CYMRU

CYFRIFON BLYNYDDOL 2013/2014

ADRODDIAD BLYNYDDOL YR YMDDIRIEDOLWYR

Mae'r Adroddiad Blynyddol hwn yn cynnwys y Sylwadau Rheoli, yr Adroddiad Taliadau a'r Datganiad Llywodraethu.

Cefndir Statudol

Sefydlwyd Llyfrgell Genedlaethol Cymru drwy Siarter Ymgorffori Frenhinol a roddwyd iddi ar 19 Mawrth 1907 (a Siarter Atodol gyda darpariaethau eraill ar gyfer cyfansoddiad a rheolaeth y llyfrgell ar 5 Medi 1911). Rhoddwyd Siarteri Atodol pellach iddi ar 27 Ebrill 1978 ac ar 19 Gorffennaf 2006. Yn ystod 2013/2014 fe'i hariannwyd yn bennaf gan grantiau oddi wrth y Llywodraeth a ddarparwyd drwy Lywodraeth Cymru. Paratowyd y cyfrifon hyn yn unol â'r Cyfarwyddyd a luniwyd gan weinidogion Llywodraeth Cymru gyda chymeradwyaeth y Trysorlys o dan Adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992. Gellir cael copi o'r Cyfarwyddyd oddi wrth y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol.

Mae'r Llyfrgell yn un o chwe llyfrgell adnau cyfreithiol yn y Deyrnas Unedig ac Iwerddon. Fe'i cymeradwywyd fel ystorfa ar gyfer cofnodion manoraidd gan Feistr y Rholiau yn 1926; ar gyfer Archifau'r Eglwys yng Nghymru, a adneuwyd yn 1934 a Chofnodion yr Eglwys yng Nghymru a adneuwyd yn 1944. Dan gyfarwyddyd yr Adran Brofiant, trosglwyddwyd y Cofnodion Profiant Eglwysig i'r Llyfrgell yn 1945. Yn 1960, fe'i penodwyd yn ystorfa ar gyfer rhai cofnodion dan Ddeddf Cofnodion Cyhoeddus 1958. Mae Atodlen 4 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 yn enwi Llyfrgell Genedlaethol Cymru fel corff a all ond ennill swyddogaethau a hynny dim ond gyda chydysyniad.

Prif Amcan

Prif amcan y Llyfrgell yw: casglu, diogelu a rhoi mynediad at bob math a ffurf ar wybodaeth gofnodedig, yn enwedig mewn perthynas â Chymru, y Cymry a phobloedd Celtaidd eraill, er budd y cyhoedd, gan gynnwys y rhai sy'n ymroi i ymchwil a dysg. (Siarter Frenhinol 2006, paragraff 4.)

Elusen

Mae'r Llyfrgell yn elusen gofrestredig, rhif elusen 525775, Rhif TAW 905190437, dan enw Llyfrgell Genedlaethol Cymru. Y cyfeiriad yw Penglais, Aberystwyth, Ceredigion, SY23 3BU.

Treth Gorfforaeth

Mae'r Llyfrgell wedi'i heithrio rhag gorfod talu Treth Gorfforaeth dan adran 505 o Ddeddf Treth Incwm a Threth Gorfforaeth 1988.

Swyddogaethau Craidd

Nodweddir gweithrediadau'r Llyfrgell gan raglenni gwaith parhaus yn hytrach na chan brosiectau tymor byr. Mae'r swyddogaethau craidd canlynol yn cynrychioli'r gwaith sylfaenol y mae'n rhaid i'r Llyfrgell ymgymryd ag ef os yw am gydymffurfio â'i Siarter. Y rhain felly yw busnes hanfodol a pharhaus y Llyfrgell. Ni ragwelir y bydd y swyddogaethau craidd hyn yn newid:

1. darparu gwasanaeth effeithiol ac amserol i ddefnyddwyr agos a phell trwy wasanaethau cyflenwi ac ymholiadau a thrwy ddarparu catalogau awtomataidd ac â llaw a llawrestrau.
2. casglu defnyddiau drwy adneuron cyfreithiol, pryniannau, rhoddion, cymynroddion, cyfnewid, ac adneuo, yn unol â pholisïau datblygu casgliadau penodedig a luniwyd yn unol â thelerau'r Siarter, a
3. prosesu a storio'r defnyddiau a geir,
4. cadw a diogelu'r defnyddiau yn y casgliadau,
5. dehongli a rhoi cyhoeddusrwydd i'r casgliadau drwy arweinlyfrau, cyhoeddiadau, llyfryddiaethau cyhoeddedig ac ar-lein, arddangosfeydd, darlithoedd ac unrhyw ddulliau priodol eraill, a chynhyrchu a chynnal y bywgraffiaduron cenedlaethol,
6. darparu mewnbwn proffesiynol ac arbenigol a chydweithrediad ar lefel Cymru, y DU ac yn rhyngwladol.

Cefnogir y swyddogaethau craidd hyn gan strwythurau rheoli priodol, rheolaethau ariannol effeithiol, a rhaglenni hyfforddi a datblygu staff.

Canlyniadau a Dyroniadau Arian

Paratwir y cyfrifon dan Adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Oriolau 1992 ar ffurf a bennir gan weinidogion Llywodraeth Cymru gyda chymeradwyaeth y Trysorlys.

Roedd yr adnoddau net a dderbyniwyd gan y Llyfrgell ar gyfer y flwyddyn ariannol yn £3.074m (cyfunol yn 2012/13: £2.315m). Cyfanswm yr adnoddau a dderbyniodd y Llyfrgell oedd £16.704m (2012/13 cyfunol: £14.729m) a chyfanswm yr adnoddau a wariwyd oedd £13.630m (2012/13 cyfunol: £12.414m). Roedd balansau'r cronfeydd ar 31 Mawrth 2014 yn £84.928m (31 Mawrth 2013 cyfunol: £83.526m).

Dyma'r adroddiad a gyflwynwyd i Lywodraeth Cymru am berfformiad y Llyfrgell yn 2013/14 o'i gymharu â'i thargedau:

		Targed	Gwirioneddol
1	Nifer y defnyddwyr rhwydwaith o bell yn ystod y flwyddyn	Dim targed wedi'i bennu (2013/14 fydd sail y targed i'r dyfodol)	866,572
2	Nifer yr ymwelwyr	87,000	84,530
3	Cyfanswm nifer yr ymweliadau grŵp	400	313
4	Boddhad ymwelwyr â'r awyrgylch cyffredinol	95%	98%
5	Boddhad darllenwyr â safon y gwasanaeth	95%	98%

Disgrifir y rhain ynghyd â sylwadau ategol yn Adroddiad Blynyddol y Llyfrgell.
Adolygu Gweithgareddau

Mae prif weithgareddau'r sefydliad yn gysylltiedig â'i amcanion fel y'u diffinnir uchod. Darperir adroddiad am ddatblygiad gweithgareddau yn yr Adroddiad Blynyddol y mae'r Cyfrifon Blynyddol hyn yn rhan ohono.

Adolygiad Ariannol

Mae amcanion strategol y Llyfrgell wedi'u nodi yn ei Chynllun Corfforaethol dan y teitl "Gwybodaeth i Bawb". Mae'r Cynllun yn defnyddio'r Amcanion sydd wedi'u hamlinellu yn y Siarteri Brenhinol ac mae hefyd yn nodi sut y bydd y Llyfrgell yn parhau i ddatblygu mewn amgylchedd digidol sy'n newid yn gyflym.

Prif ffynhonnell nawdd y Llyfrgell yw cymorth grant gan Lywodraeth Cymru a rhaid i reolaeth ariannol y Llyfrgell gydymffurfio â'r telerau a nodir yn y "Datganiad Rheoli a Memorandwm Ariannol" (MSFM). Caiff cymorth grant ar gyfer costau rhedeg ei gredu i'r Cronfeydd Cyhoeddus Difyfyngiad a grantiau prynu casgliadau a chyfalaf i'r Cronfeydd Cyhoeddus Cyfyngedig. Mae'r Llyfrgell yn cynhyrchu incwm sylweddol drwy ei gweithgareddau masnachol, gan gynnwys ei siop, ei bwyty a'i gwasanaethau llungopïo. Defnyddir cronfeydd preifat y Llyfrgell i ategu'r cymorth grant ac, yn 2013/14, darparodd hyn adnoddau ychwanegol ar gyfer pryniannau i'r casgliadau a chostau rhedeg. Yn ystod y flwyddyn, mae'r Llyfrgell wedi chwilio am gyfraniadau gan ymddiriedolaethau a chronfeydd, a rhoddion a chymynroddion gan unigolion.

Prif weithgareddau'r Llyfrgell y dangosir y costau ar eu cyfer yn y Datganiad Gweithgareddau Ariannol yw:

- Incwm gwirfoddol
- Masnachu ar gyfer codi arian
- Casglu a diogelu
- Marchnata, arddangosfeydd ac addysg
- Cadwraeth, a
- Llywodraethu

Dyrennir costau gan ddefnyddio system ddosrannu sy'n dyrannu costau uniongyrchol ac anuniongyrchol i bob un o'r meysydd uchod. O'r holl adnoddau a wariwyd, sef £13.192m, y meysydd mwyaf sylweddol yw Marchnata, Arddangosfeydd ac Addysg (£5.451m) a Chasglu a Diogelu (£4.021m).

Datganiad o'r Arferion a Argymhellir ar gyfer Elusennau

Cyhoeddodd y Comisiynwyr Elusennau Ddatganiad o'r Arferion a Argymhellir (SORP) ar gyfer elusennau ym mis Hydref 1995 a ddiweddarwyd gan SORP Elusennau 2005. Mae'r Llyfrgell wedi cydymffurfio â'r SORP ers cyfrifon 1996/97.

Prisio'r Asedau Sefydlog Diriaethol

Comisiynodd y Llyfrgell ailbrisiad gan Cooke ac Arkwright, Syrfewyr Siartredig, o adeiladau'r Llyfrgell a'r tir rhydd-ddaliadol fel yr oeddynt ar Mawrth 2012. Ailbrisiwyd y cyfarpar fel yr oeddynt ar 31 Mawrth 2012 yn unol â rheoliadau'r Trysorlys a'i gyfarwyddiadau cyfredol i gyrrff cyhoeddus ar gyfrifyddu ar sail costau. Caiff tir ac asedau sefydlog diriaethol eraill eu dangos naill ai ar sail gwerth eu defnydd presennol neu gost eu hadnewyddu wedi'i dibrisio. Caiff gwerthoedd eu haddasu'n flynyddol drwy fynegeio rhwng pob prisiad ffurfiol a gynhelir bob 5 mlynedd neu os bu newid sylweddol yng ngwerth yr asedau, gellir gwneud cais am brisiad rhwng y cyfnodau hyn.

Asedau Diriaethol ac Asedau Treftadaeth

Y prosiectau adeiladu sylweddol a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn oedd:

- i. Gwaith atgyweirio ar Drydydd Adeilad y Llyfrgell ar ôl y tân

Mae gwaith datblygu'r seilwaith TG wedi parhau yn sgîl y Strategaeth Systemau Gwybodaeth, sy'n cynnwys:

- i. Gweinyddion a storio
- ii. Parhad Busnes
- iii. Paratoi ar gyfer rhoi'r ddeddfwriaeth Adnau Cyfreithiol Electronig ar waith

Yn unol â gofynion SORP Elusennau 2005, ers 1 Ebrill 2001 bu'n rhaid i'r Llyfrgell gofnodi gwerth Asedau Treftadaeth a brynwyd yn y fantolen. Ystyrir bod yr asedau hyn yn dod o fewn y diffiniad o asedau hanesyddol neu ddiymwad ac ni chânt eu dibrisio na'u hailbriso.

Datblygiadau i'r Dyfodol

Mae'r Llyfrgell wedi paratoi ei chynllun corfforaethol o'r enw "Gwybodaeth i Bawb". Mae'r ddogfen hon yn nodi'r pum prif flaenoriaeth strategol ar gyfer y Llyfrgell i'r dyfodol ar ôl 2014-2017, sef:

- Mynediad
- Arbenigedd
- Cynaliadwyedd
- Cydweithio
- Blaengaredd

Mae'r cynllun gweithredol yn nodi nifer o amcanion allweddol ar gyfer 2014-2017:

- Arwain trafodaeth genedlaethol am y potensial i sefydlu Archif Genedlaethol i Gymru
- Mynd at i ddatblygu cyfleoedd masnachol ac ymchwilio i ffrydiau incwm newydd
- Datblygu Rhaglen Partneriaeth Cymunedol gydag eraill yn y sector cyhoeddus a chyfrannu at ymchwil ryngwladol
- Datblygu'r Gwasanaeth Cadwraeth Ddigidol ar gyfer Prosiect Treftadaeth Ddogfennol Cymru

Cyflogi Pobl Anabl

Mae gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru drefn recriwtio nad yw'n gwahaniaethu ac mae bob amser yn fodlon ystyried ceisiadau gan bobl anabl, a'u penodi. Mae'r Llyfrgell hefyd yn ymdrechu hyd eithaf ei gallu i sicrhau bod gweithwyr anabl yn cael y cyfleusterau angenrheidiol er mwyn iddynt allu ymgymryd â'u gwaith yn effeithiol.

Polisi ar Dalu Credydwy

Mae'r Llyfrgell yn defnyddio trefn fonitro i fesur perfformiad y Llyfrgell yn seiliedig ar y "Cod Trefn Talu'n Well" a chymerir sampl o anfonebau sydd wedi'u talu i asesu perfformiad. Yn ystod 2013/14, talwyd 98.4% o'r anfonebau a dderbyniwyd cyn pen 30 diwrnod (2012/13 – 98.36%).

Ymgynghori â Gweithwyr

Mae Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn rhoi gwybodaeth i staff mewn sawl ffordd gan gynnwys cyfarfodydd staff, sesiynau briffio tîm, memoranda agored, memoranda i Benaethiaid Adrannau, ac ymgynghori a negodi gyda Chyngor Whitley a'r Undebau Llafur.

Aelodau'r Bwrdd

Dyfarnwyd Siarter Frenhinol atodol gan E. M. y Frenhines Elizabeth yn y Cyfrin Gyngor ar 19 Gorffennaf 2006. Arweiniodd hyn at newid strwythur llywodraethu'r Llyfrgell.

Diddymodd y Siarter Atodol newydd y Llys ac ail-enwi'r corff gweithredol yn "Fwrdd Ymddiriedolwyr y Llyfrgell". Newidiodd nifer aelodau'r Bwrdd (gostwng o 21 i 15) a'r dull penodi (cynyddu nifer y penodiadau a wneir gan Lywodraeth Cymru o 3 i 8, gan gynnwys y Llywydd a'r Is-lywydd, a gostwng nifer y penodiadau a wneir gan y Llyfrgell ei hun i 7). Mae unrhyw bwerau a dyletswyddau'r cyn Lys sy'n weddill i'w cyflawni gan y Bwrdd.

Nid yw aelodau'r Bwrdd yn derbyn unrhyw dâl ac mae'r Llyfrgell yn dibynnu arnynt i fod yn bresennol mewn cyfarfodydd a digwyddiadau eraill yn wirfoddol (er bod Siarter Atodol 2006 yn dyfarnu pŵer talu, yn amodol ar dderbyn caniatâd gan y Comisiwn Elusennau). Rhoddir cyfle i holl aelodau'r Bwrdd ddilyn sesiynau cynefino a hyfforddi priodol.

Strwythur y Sefydliad

Y Llyfrgellydd yw'r Swyddog Cyfrifyddu a bennir gan Lywodraeth Cymru. Fe'i cynorthwyir yn ei ddyletswyddau gan yr Uwch Dîm Rheoli a cheir manylion aelodau'r tîm hwnnw yn nodyn 6.

Mae gan Fwrdd y Llyfrgell un is-bwyllgor, sef y Pwyllgor Archwilio. Mae'r pwyllgor hwn yn ystyried materion sy'n ymwneud ag archwilio allanol, archwilio mewnol, rheoli risg a rheolaethau ariannol. Cyflwynir y cofnodion gerbron y Bwrdd i'w cymeradwyo.

Cynaliadwyedd

Yn ystod mis Ionawr 2014, cafodd y Llyfrgell ei hasesu o dan Safon Rheoli'r Amgylchedd BS 855 a chadwodd ei hachrediad lefel 3. Mae gan y Llyfrgell Gofrestr Agweddau sydd wedi pennu'r prif Effeithiau Amgylcheddol, sef ynni, papur, dŵr, gwastraff a chludiant.

Oherwydd y tân trychinebus yn ardal y brif swyddfa, mae'r Llyfrgell wedi cael blwyddyn anodd iawn ac mae wedi cael effaith ar yr holl weithgareddau gan gynnwys materion amgylcheddol. Nid yw'r Llyfrgell wedi cael arian i adfer yr holl ddifrod a achoswyd gan y tân, ac wedyn gan y dŵr. Ond mae gwaith yn mynd rhagddo i roi to newydd ac atgyweirio'r llawr uchaf. Bydd trwsio'r ardaloedd sydd ar ôl yn golygu na fydd cymaint o arian ar gael ar gyfer gwneud gwaith arall, a fydd wedyn yn cyfyngu ar y gwelliannau sylweddol i eitemau amgylcheddol i'r dyfodol. Nid oes modd asesu'r allyriadau o'r tân ac fe'u hystyrir yn ddigwyddiad anarferol.

Mae'r ffigurau wedi cael eu hailwerthuso ers adroddiad y llynedd gan ddefnyddio'r ffactorau trosi diweddaraf ac yn unol â chanllawiau cyfredol.

Ynni

Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr – Defnydd Ynni		2011-12	2012-13	2013-14
Dangosyddion Anariannol (1,000 tCO_{2e})	Cyfanswm Allyriadau Gros	1,772	1,895	1,718
	Cyfanswm Allyriadau Net	1,772	1,895	1,718
	Allyriadau Gros, Cwmpas 1 (uniongyrchol)	535	627	575
	Allyriadau Gros, Cwmpas 2 (Anuniongyrchol)	1,140	1,175	1,053
	Allyriadau Gros, Cwmpas 3 (Anuniongyrchol)	97	93	90
Defnydd cysylltiedig o Ynni (miliwn KWh)	Trydan: Anadnewyddadwy	2,521,677	2,554,876	2,364,472
	Trydan: Adnewyddadwy	Dim	Dim	Dim
	Nwy	2,855,956	3,385,455	3,124,612
	LPG	Dim	Dim	Dim
	Arall	Dim	Dim	Dim
Dangosyddion Ariannol (£ miliwn)	Nwy	£86,052	£110,319	£97,368
	Trydan	£223,806	£242,869	£249,641
	Cyfanswm Gwariant ar Ynni	£309,831	£353,188	£347,009
	Gwariant ar y Drwydded CRC (2010 ymlaen)	Dim	Dim	Dim
	Gwariant ar wrthbwysladau/credydau carbon achrededig (e.e. GCOF)	Dim	Dim	Dim
	Gwariant ar deithiau busnes swyddogol	am.	am.	£87,805

Nodyn ar Ynni:

Mae'r costau yn rhoi'r cyfanswm ar gyfer y safle gan gynnwys ynni a ddarparwyd i adeilad cyfagos. Ond mae'r defnydd/treuliant ar gyfer adeiladau'r Llyfrgell Genedlaethol yn unig. Mae'r defnydd o nwy yn is na'r flwyddyn flaenorol ond nid yw'r gostyngiad yn cyd-fynd â'r gaeaf mwy mwyn, roedd y gwres ymlaen am gyfnodau hirach yn yr ardal a gafodd ei difrodi gan y tân a'r dŵr er mwyn helpu i sychu'r adeilad.

Mae cludiant yn anuniongyrchol gan fwyaf wrth i staff deithio i'r gwaith ac ymwelwyr â'r Llyfrgell and nid yw'n cael ei gynnwys yn y ffigurau teithio. Mae'r Llyfrgell wedi cymryd camau i roi sylw i fater teithio ac mae'r gwasanaeth bws rheolaidd o'r dref i'r Llyfrgell a'r Brifysgol wedi hen ennill ei blwyf. Mae arolwg o deithio gan staff wedi cael ei gynnal ac mae trafodaethau'n parhau gyda TRACC i annog dewisiadau teithio gwahanol. Mae gan y Llyfrgell gynllun prynu beic ac mae'n annog aelodau staff i feicio ac mae wedi darparu loceri ychwanegol er mwyn galluogi staff i gael cawod a newid ar ôl beicio i'r gwaith.

Mae'r Llyfrgell wedi bod yn casglu data o'r AMR (system Darllen Mesuryddion Awtomatig) ers 18 mis ac mae'n awr yn dadansoddi'r data er mwyn pennu'r meysydd lle defnyddir ynni er mwyn gallu'u targedu i wneud gostyngiadau. Mae Cynllun Lleihau Carbon wedi cael ei ddatblygu ar y cyd â'r Ymddiriedolaeth Carbon ac mae'n cael ei gwblhau ar hyn o bryd. Yn ôl y Cynllun, bydd angen buddsoddi'n sylweddol er mwyn gwneud unrhyw arbedion o bwys. Mae nifer o gynlluniau wedi cael eu pennu ynghyd â rhagamcan o'r costau a chyfnodau ad-dalu; bydd y rhain yn cael eu hystyried a'u datblygu dros y blynyddoedd nesaf yn dibynnu ar yr arian a fydd ar gael.

Gwastraff

Gwastraff		2011-12	2012-13	2013-14
Dangosyddion	Cyfanswm Gwastraff	Tunelli 16.2	Tunelli 17.6	Tunelli 37.7
Anariannol (tunelli)	Gwastraff Peryglus	Amh	Amh	15.1 Gwastraff o'r difrod tân
	Heb fod yn beryglus	Tirlenwi	7.0	7.8
		Sgipiau tirlenwi	Heb ei gofnodi	Heb ei gofnodi
		Ailddefnyddi o/Ailgylchu	7.1	7.2
		Compostio ar y safle	2.1	2.6
		Compostio oddi ar y safle	Dim	Inc
		Lloggi gan adfer ynni	Dim	Dim
		Lloggi heb adfer ynni	Dim	Dim
Dangosyddion	Cyfanswm Cost Gwaredu (heb gynnwys gwastraff o'r tân)	£2,344	£2,198	£1,933
Ariannol (£)	Gwastraff Peryglus	Amh	Amh	Amh Contractiwr
	Heb fod yn beryglus	Tirlenwi	£1,102	£1,740
		Wedi'i aildefnyddio / ailgylchu	Amh	Amh
		Compostio ar y safle	£1,242	£458
		Compostio oddi ar y safle	Dim	Dim
		Lloggi gan adfer ynni	Dim	Dim
		Lloggi heb adfer ynni	Dim	Dim
				Dim
				£123
				Dim
				Dim

Nodyn ar wastraff:

Mae'r gwastraff yn sgîl y tân wedi cael ei bennu ar wahân ac mae hefyd yn cynnwys 400kg o wastraff cemegol o hen gemegau nad ydynt yn cael eu defnyddio mwyach yn y

broes ddiogelu. Nid oedd gwastraff eithriadol a roddwyd mewn sgipiau yn cael ei gofnodi cyn y flwyddyn gyfredol hon. Mae costau 2011/12 ar gyfer gwastraff wedi'i gompostio yn cynnwys gwaith atgyweirio ar y Compostiwr ar y safle. Mae'r uned bellach wedi methu ac mae'n fwy darbodus anfon y gwastraff hwn i'w gompostio'n allanol. Mae ffigurau 2012/13 yn cynnwys y gost atgyweirio yn unig gan fod y gost compostio wedi'i chynnwys o dan Cyfanswm Costau Gwaredu.

Dŵr

Y defnydd o ddŵr		2011-12	2012-13	2013-14
Dangosyddion Anariannol (m³)	Y defnydd o ddŵr Cyflenwyd	7,893	6,048	6,539
	(Y Stad Swyddfeydd) Tynnwyd	Dim	Dim	Dim
	Fesul FTE	28.19	21.37	23.44
	Y defnydd o ddŵr Cyflenwyd	Dim	Dim	Dim
	(Y Stad heblaw Swyddfeydd) Tynnwyd	Dim	Dim	Dim
Dangosyddion Ariannol (£k)	Costau Cyflenwi Dŵr (Y Stad Swyddfeydd)	£24,082	£19,952	£21,909
	Costau Cyflenwi Dŵr (Y Stad heblaw Swyddfeydd)	Dim	Dim	Dim

Nodyn ar wastraff:

Amcangyfrifir bod effaith y tân ar y defnydd o ddŵr wedi bod yn 300 m³ sy'n rhannol gyfrifol am y defnydd uwch o ddŵr yn 2013/14. Mae mwy o ddefnydd yn cael ei wneud hefyd o'r cawodydd sydd, mae'n debyg oherwydd bod mwy o staff yn beicio i'r gwaith. Disgwylir y bydd tapiau newydd â synwryddion arnynt yn cael eu gosod yn y prif doiledau cyhoeddus er mwyn ceisio lleihau'r defnydd o ddŵr.

Cludiant/Teithio

Cludiant/Teithio		2011-12	2012-13	2013-14
Dangosyddion Anariannol	Cludiant Cwmpas 1 (Fan y Llyfrgell)	13,898 Milltir	11,810 Milltir	12,841 Milltir
		13.2 tunnell	11.2 tunnell	12.2 tunnell
	Cludiant Cwmpas 3 (Car, Trên, Bws ac Awyren)	Amh	Amh	72.9 tunnell
Dangosyddion Ariannol (£)	Cludiant Cwmpas 1 (Fan y Llyfrgell)	£4,351	£3,402	£4,010
	Cludiant Cwmpas 3 (Car, Trên, Bws ac Awyren)	Amh	Amh	£83,794

Arall

Mae'r Llyfrgell wedi dechrau monitro'r papur sy'n cael ei ddefnyddio gan staff ac ymwelwyr/darllenwyr sy'n defnyddio'r llyfrgell. Mae gennym bolisiau anffurfiol sy'n annog staff i argraffu ar ddwy ochr y dudalen ac mae'r Llyfrgell wedi lleihau nifer yr argraffyddion unigol ac yn defnyddio argraffyddion rhwydwaith mwy effeithlon. Mae'r Llyfrgell wrthi'n datblygu polisi a strategaeth ffurfiol ar gyfer prynu a defnyddio papur.

		2013-14
Papur a ddefnyddiwyd gan Staff	Papur argraffu a ddefnyddiwyd gan staff ar gyfer swyddogaethau swyddfa	2137 rîm
Papur a ddefnyddiwyd gan ymwelwyr/darllenwyr	Papur argraffu a ddefnyddiwyd gan ymwelwyr/darllenwyr ar gyfer copiau personol	355 rîm
Papur/Cerdyn arall	Papur a cherdyn a ddefnyddiwyd yn y Llyfrgell ar gyfer hyrwyddo ac arddangosfeydd	62 rîm
Cyfanswm y papur a ddefnyddiwyd		2554 rîm

Adroddiad Taliadau

Mae'r Llyfrgell yn talu ei holl staff dan system tâl a graddio y cytunwyd arni, system a gynlluniwyd ac a gyflwynwyd yn benodol i sicrhau bod yr holl aelodau staff yn cael eu trin yn deg ac yn gyfartal. Datblygwyd y system bresennol yn fewnol gan yr Adran Gyllid ac fe'i cymeradwywyd gan Dîm Gweithredol y Llyfrgell a chytunodd yr undebau staff iddi drwy'r trefniadau cydfargeinio.

Mae'r system hon yn berthnasol i'r holl staff heblaw'r Prif Weithredwr a'r Llyfrgellydd (y cytunir ar ei delerau penodi gyda Llywodraeth Cymru). Mae proses apelio annibynnol wedi'i sefydlu er mwyn ystyried materion graddio. Bob blwyddyn mae'r Llyfrgell, mewn ymgynghoriad â'r undebau staff, yn ystyried pecyn tâl y Llyfrgell yn erbyn cymaryddion allanol, symudiadau yn yr economi ac unrhyw anghydraddoldebau mewnol a allai fod wedi datblygu. O hyn, cynhyrchir cylch cyflog neu gynnig, a chyflwynir hwn i Lywodraeth Cymru i'w gymeradwyo, ac yna fe'i negodir yn ffurfiol â'r undebau. Mae hyn yn arwain at becyn tâl ac amodau newydd ar gyfer holl staff y Llyfrgell sy'n gyfrwymol tan y rownd negodi nesaf. Mae codiadau cynyddrannol dan y cylch cyflog yn dibynnu ar system y Llyfrgell o werthusiadau blynyddol. Mae'r holl staff yn derbyn yr elfennau chwyddiant sydd wedi'u cynnwys yn y cylch cyflog y cytunwyd arno yn awtomatig.

Mae cyflog y Prif Weithredwr a'r Llyfrgellydd yn cynnwys cyflog sylfaenol ynghyd â bonws blynyddol heb ei gyfuno. Pennir ei dâl gan swyddogion y Llyfrgell (y Llywydd, yr Is-lywydd a'r Trysorydd), yn unol â chanllawiau a gyhoeddir gan Lywodraeth Cymru ynglŷn â'r tâl uchaf ar gyfer Prif Weithredwyr. Wrth ystyried swm ei becyn tâl, mae perfformiad y Prif Weithredwr a'r Llyfrgellydd yn cael ei gymharu ag amcanion a bennir ymlaen llaw, ac mae'r swyddogion yn ystyried y gwerthusiad hwn o'i

berfformiad. Cyfunir canran o'r dyfarniad i mewn i'w gyflog blynyddol, a telir gweddill y dyfarniad, hyd at uchafswm o 10%, fel taliad blynyddol heb ei gyfuno.

Mae gan y Prif Weithredwr a'r Llyfrgellydd contract cyflogaeth parhaol ac mae'n aelod cyffredin o gynllun pensiwn y Llyfrgell.

Mae gweddill yr uwch staff yn derbyn cyflog gros, a bennir fel rhan o'r broses o negodi'r cylch cyflog ar gyfer holl staff arall y Llyfrgell. Cymeradwyir y cylch cyflog gan Lywodraeth Cymru. Mae gan yr uwch staff contractau cyflogaeth parhaol ac maent yn aelodau cyffredin o gynllun pensiwn y Llyfrgell. Dangosir aelodau'r Tîm Gweithredol ar dudalen 19 a cheir rhagor o fanylion am y tâl a'r buddion pensiwn yn Nodyn 6 (b) y cyfrifon.

Y cyfnod rhybudd ar gyfer aelodau'r Tîm Gweithredol yw 3 mis. Mae darpariaeth ar gyfer iawndal am ddiswyddo cynnar wedi'i chynnwys yn nhrefniant dileu swydd safonol y Llyfrgell.

Polisi Cronfeydd wrth Gefn ar gyfer Elusennau

Mae SORP Elusennau 2005 yn mynnu bod y Llyfrgell yn datgelu ei pholisi ar Gronfeydd wrth Gefn. Cyfeirir at y polisi hwn a'i bwrpas yn Nodyn 1(g) y cyfrifon.

Polisi cronfeydd wrth gefn y Llyfrgell gyda golwg ar ei Chronfeydd Cyhoeddus yw cydymffurfio â gofynion Datganiad Rheoli a Memorandwm Ariannol Llywodraeth Cymru sy'n nodi'r fframwaith ariannol y mae gofyn i'r Llyfrgell weithio iddo. Prif ofyniad y Datganiad Rheoli a Memorandwm Ariannol mewn perthynas â chronfeydd wrth gefn yw mai dim 2% o'r Cymorth Grant gros y gellir ei ddal fel balansau arian, er bod hwn wedi cael ei lacio i 19% yn ystod y flwyddyn ar gyfer balansau ar 31 Mawrth 2014.

Mae tri phrif amcan i gronfeydd preifat digyfngiad y Llyfrgell:

- Cyfrannu at gostau refeniw cynnal gwasanaethau'r Llyfrgell
- Cynyddu'r Grant Prynu Casgliadau er mwyn galluogi'r Llyfrgell i gyflawni ei pholisi casgliadau
- Ariannu'r gwaith o gaffael asedau cyfalaf yn cynnwys cyfarpar, adeiladau a chaledwedd a meddalwedd cyfrifiadurol

Dim ond yn unol â thelerau datganedig y cymynroddion penodol y ceir defnyddio cronfeydd cyfyngedig preifat y Llyfrgell.

Polisi Buddsoddi

Yn y flwyddyn ariannol 2013/14, polisi buddsoddi'r Llyfrgell fu cynnal portffolio a fuddsoddir mewn ecwitiau a bondiau. Mae'r swm y ceir ei fuddsoddi mewn gwahanol ddsbarthiadau o asedau wedi'i bennu yn unol ag asesiad risg. Disgrifir agwedd y Llyfrgell tuag at risg fel "cymedrol", gan dderbyn y bydd risg o ganlyniad i fuddsoddi mewn bondiau ac ecwitiau er mwyn sicrhau mwy o incwm na thrwy roi arian mewn cyfrif cadw.

Mae'r Llyfrgell wedi penodi rheolwyr buddsoddi, Investec Wealth & Investment, sy'n gyfrifol am fuddsoddi'r portffolio cronfeydd preifat. Mae meincnod wedi'i osod i'r rheolwyr ar gyfer perfformiad y portffolio buddsoddi, ac yn 2013/14, sicrhawyd enillion o 6.56% yn erbyn meincnod o 4.5% (2012/13 12.22% yn erbyn meincnod o 13.64%).

Rheolwyd y buddsoddiadau ar sail ddewisol yn unol â gofynion Deddf Buddsoddi Ymddiriedolwyr 1961 ac yn fwy diweddar, Deddf Ymddiriedolwyr 2000. Caiff perfformiad y portffolios ei fonitro a'i gyflwyno ar ffurf adroddiad yn rheolaidd i Fwrdd y Llyfrgell. Ar 31 Mawrth 2014, gwerth y buddsoddiadau a'r arian yn y farchnad oedd £6.273m (£5.884m ar 31 Mawrth 2013).

Prosiectau

Mae'r Llyfrgell wedi cael arian ychwanegol i ymgymryd â sawl prosiect mawr:

Digido i Fusnes (a elwir yn DigiDo) - dyma brosiect i gefnogi busnesau yng Nghymru sydd wedi'u lleoli yn rhanbarth Cydgyfeirio Cymru. Mae busnesau'n cael cymorth i ddefnyddio casgliadau digidol y Llyfrgell i ysgogi arloesedd ac i wella'u gallu i fod yn gystadleuol yn lleol ac yn fyd-eang drwy ddatblygu cynnyrch neu wasanaethau newydd. Yn ogystal â chasgliadau digidol y Llyfrgell, mae'r prosiect yn darparu gwybodaeth fusnes deilwredig i fynd i'r afael â materion penodol sy'n gysylltiedig â digido er mwyn gwella busnesau, darparu gwybodaeth arbenigol ar lefel uwch ar amrywiaeth o faterion o hawlfraint a thrwyddedu i gipio digidol, storio digidol a chadwraeth i chwilio drwy'r adnoddau presennol.

Mae'r prosiect yn cynnal digwyddiadau gwybodaeth rheolaidd yn y Llyfrgell i addysgu busnesau am y casgliadau digidol enfawr sydd ar gael iddynt i'w defnyddio'n fasnachol. Mae cyfres o'r digwyddiadau hyn wedi bod yn llwyddiannus yn denu nifer o fusnesau. Mae rhagor o ddigwyddiadau gwybodaeth yn cael eu trefnu. Mae'r gwaith o farchnata'r prosiect yn cael ei wneud drwy wefan y prosiect (www.digido.org.uk). Mae digwyddiadau ar y cyd yn cael eu cynnal gyda sefydliadau fel Llywodraeth Cymru, Inventorium a Chynghrair Meddalwedd Cymru, gyda chyflwyniadau mewn Cynadleddau fel Gorffennol Digidol 2013 ym mis Chwefror 2013.

Mae'r prosiect yn canolbwyntio ar ddau o sectorau blaenoriaeth Llywodraeth Cymru, TGCh a'r Diwydiannau Creadigol, sy'n cynnwys busnesau yn y maes teledu a chyfryngau newydd, achyddion/haneswyr teulu proffesiynol, cyhoeddwr, stiwdios dylunio, diwydiannau crefft ar gyfer dyluniadau (e.e. crochenwaith, tecstilau ayb.), artistiaid, ymchwil a threftadaeth ddiwylliannol.

Cafodd y prosiect ei lansio'n swyddogol yn adeilad y Lanfa, Bae Caerdydd ar 13 Mawrth 2013. Y siaradwyr oedd Angharad Mair (Tinopolis), Elena Gruffudd (Barddas), Meic Parry (BBC), Alun Davies (y Dirprwy Weinidog dros Raglenni Ewropeaidd) ac Andrew Green (Llyfrgell Genedlaethol Cymru).

Rheolir y prosiect DigiDo gan Dr Ted Jones a bydd yn parhau tan 2015, yn amodol ar gael cyfanswm cyllideb o £2.23m.

Prosiect Archif ITV Cymru

Yn ystod oes y prosiect hwn, mae 200,000 eitem o ddefnydd clyweledol a ddarllledwyd wedi cael eu trosglwyddo o adeilad ITV Wales yng Nghaerdydd i ardal storio bwrpasol yn y Llyfrgell yn Aberystwyth. Mae'r casgliad hwn yn cynrychioli hanes unigryw bywyd Cymru, o ddechreuad teledu annibynnol hyd at heddiw. Diolch i arian gan Lywodraeth Cymru, bydd y defnyddiau gwerthfawr hyn yn cael eu diogelu ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Yn ogystal â diogelu dyfodol yr eitemau ffisegol, mae'r Llyfrgell hefyd wedi sefydlu llifau gwaith digidol a rheoli ffeiliau i sicrhau bod cynnwys ar gael i ITV Cymru ac i ddefnyddwyr y Llyfrgell, a bod yr asedau sy'n cael eu creu yn cael eu rheoli a'u diogelu

am byth. Mae'r gwaith ar gwblhau'r llifau gwaith hyn yn parhau ar hyn o bryd. Mae'r gwaith o symud y metadata disgrifiadol o systemau ITV Cymru hefyd yn mynd rhagddo, ac unwaith y bydd y gwaith hwn wedi'i gwblhau, bydd Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn darparu mynediad ar y safle i ddefnyddwyr at gynnwys sydd yn y casgliad.

Y Rhyfel Byd Cyntaf 1914-1918 a'r profiad Cymreig

Mae Llyfrgell Genedlaethol Cymru, gan weithio mewn partneriaeth â nifer o sefydliadau addysg uwch Cymru, wedi derbyn arian gan y Cydbwyllgor Systemau Gwybodaeth (JISC) i greu archif digidol o ddeunyddiau sy'n gysylltiedig â phrofiad pobl Cymru yn ystod y Rhyfel Byd Cyntaf.

Yng Nghymru y cafwyd y lefel uchaf o recriwtio milwrol o blith holl wledydd y DU yn ystod y Rhyfel Byd Cyntaf, a bydd y prosiect hwn yn golygu y bydd y profiad o ryfel fel yr effeithiodd ar bob agwedd ar fywyd, iaith a diwylliant Cymru, ar gael mewn adnodd canolog y gellir ei chwilio.

Mae deunydd yn cael ei ddarparu o gasgliadau'r Llyfrgell Genedlaethol, Prifysgol Caerdydd, Prifysgol Aberystwyth, Prifysgol Bangor, Prifysgol Abertawe. Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant, y BBC a swyddfeydd cofnodion lleol ledled Cymru. Bydd deunydd mewn amrywiol fformatau, gan gynnwys papurau newydd, archifau, llawysgrifau a gwaith print yn ogystal â delweddau symudol, sain a ffotograffig yn cael eu digido fel rhan o'r prosiect ac yn cael eu gwella drwy ddefnyddio offer trosi er mwyn sicrhau'r mynediad gorau posibl.

Cwblhawyd y prosiect erbyn y dyddiad disgwylidig o 31 Hydref 2013 ac mae'r holl staff wedi dychwelyd at waith digido amhenodol. Bydd y cynnwys digidol sydd wedi'i lunio yn cael ei ddefnyddio yn awr i gwblhau 2 brosiect arall a fydd yn cychwyn yn 2014/15 - 'Y Rhyfel Mawr' a 'Cymru yn y Rhyfel'.

Cynefin

Prosiect tair blynedd yw Cynefin i ddigido mapiau degwm Cymru a'u gosod ar y We, ynghyd a'r rhestr cysylltiedig o ddosraniadau degwm i greu map ar-lein a set ddata chwiliadwy cysylltiedig.

Mae'r prosiect yn cael ei redeg gan bartneriaeth dan arweiniad Cyngor Archifau Cymru (ARCW) ac mae'n cynnwys Llyfrgell Genedlaethol Cymru, Casgliad y Werin, Archifdai ledled Gymru ynghyd â chymunedau a gwirfoddolwyr unigol. Bydd mapiau'r degwm ar gael ar-lein gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chasgliad y Werin Cymru.

Mae cynnyrch y prosiect hefyd yn cynnwys chwe phrosiect cymunedol, sy'n defnyddio mapiau degwm fel man cychwyn ar gyfer ystyried themâu a phynciau sy'n bwysig iddyn nhw ac y gall y gymuned gymryd perchnogaeth arnynt. Hefyd, bydd gweithdai'n cael eu trefnu i hyrwyddo cysylltiad cymunedau ledled Cymru â'r prosiect hwn a'r defnydd o Fapiau Degwm.

Bydd prosiect Cynefin yn para tan 30 Medi 2016 gan dderbyn cyfanswm o £573,909. Mae'r cyllid wedi dod oddi wrth ffynonellau allanol - Cronfa Dreftadaeth y Loteri,

CyMAL a Chyngor Archifau a Chofnodion Cymru - sef 95% o gyfanswm disgwylidig y gwariant.

Busnes Byw

Yn ei gyfarfod ar 21 Chwefror 2014, bu Bwrdd y Llyfrgell yn ystyried ei strategaeth ariannol am y tair blynedd nesaf. Byddai'n rhaid i'r Llyfrgell gwtogi nifer y staff y mae'n eu cyflogi er mwyn gallu ymdopi â'r toriadau difrifol sydd yn yr arfaeth yn ei hincwm. Yn y strategaeth ariannol, nodwyd y gallai fod angen i'r Bwrdd, ar ryw adeg ym mlwyddyn ariannol 2015/16, ystyried a fyddai'r Llyfrgell yn parhau'n fusnes byw petai'n methu â lleihau'i gwariant.

Ymddiriedolwyr

Mae'r Ymddiriedolwyr wedi cydymffurfio â'u dyletswydd yn Adran 11 o Ddeddf Elusennau 2011 i roi sylw dyladwy i'r canllawiau a gyhoeddir gan y Comisiwn Elusennau.

Cyngorwyr

Bancwyr

Banc y National Westminster,
Aberystwyth

Cyfreithwyr

Geldards LLP, Caerdydd

Archwilwyr Mewnol

Baker Tilly, Caerdydd

Broceriaid Buddsoddi

Investec Wealth & Investment

Archwilydd

Archwilir y Cyfrifon gan Archwilydd Cyffredinol Cymru yn unol ag Adran 9(8) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Oriolau Cymru 1992.

Aled Gruffudd Jones

PRIF WEITHREDWR A LLYFRGELLYDD

Colin R John

TRYSORYDD

11 Gorffennaf 2014

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

Aberystwyth SY23 3BU

11 Gorffennaf 2014

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R BWRDD A'R LLYFRGELLYDD

Dan Adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992, mae'n ofynnol bod Bwrdd Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn paratoi datganiad cyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol ar y ffurf ac ar y sail a bennir gan weinidogion Llywodraeth Cymru gyda chydysyniad y Trysorlys. Paratoir y cyfrifon i roi darlun cywir a theg o weithgareddau ariannol y Llyfrgell yn ystod y flwyddyn a'i sefyllfa ariannol ar ddiwedd y flwyddyn.

Wrth baratoi cyfrifon y Llyfrgell, mae'n ofynnol bod y Bwrdd yn:

- Glynu wrth y cyfarwyddyd cyfrifyddu a gyhoeddir gan weinidogion Llywodraeth Cymru gan gynnwys y gofynion datgelu a chyfrifyddu perthnasol, a'u defnyddio'n gyson.
- Gwneud penderfyniadau a rhagamcanion sy'n rhesymol ac yn ddarbodus.
- Datgan a gafodd y safonau cyfrifyddu perthnasol a'r datganiadau o'r arferion a argymhellir eu defnyddio, gan ddatgelu unrhyw wyriadau o bwys a'u hesbonio yn y datganiadau ariannol.
- Paratoi'r datganiadau ariannol ar sail busnes byw, heblaw ei bod yn amhriodol tybio y bydd y Llyfrgell yn parhau i weithredu.

Mae'r Prif Swyddog Cyfrifyddu ar ran gweinidogion Llywodraeth Cymru wedi dynodi'r Llyfrgellydd yn Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer y Llyfrgell. Mae ei gyfrifoldebau perthnasol fel Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys ei gyfrifoldeb dros briodoldeb a rheoleidd-dra'r cyllid cyhoeddus y mae ef yn atebol amdano a thros gadw cofnodion priodol, yn cael eu disgrifio ym Memorandwm Swyddogion Cyfrifyddu Llywodraeth Cymru.

Datganiad Datgelu Gwybodaeth Archwilio Briodol

Cyn belled ag y gŵyr y Swyddog Cyfrifyddu, nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw'r archwilwyr yn ymwybodol ohoni, ac mae'r Swyddog Cyfrifyddu wedi cymryd yr holl gamau y dylai fod wedi'u cymryd i sicrhau ei fod yn gwybod am unrhyw wybodaeth archwilio ac i sicrhau bod yr archwilwyr yn ymwybodol o'r wybodaeth honno.

Datganiad Datgelu Gwybodaeth Archwilio Berthnasol - Culturenet Cymru Ltd

Cyn belled ag y gŵyr y cyfarwyddwyr, nid oes dim gwybodaeth archwilio berthnasol (fel y'i diffinnir gan Adran 415 o Ddeddf Cwmnïau 2006) nad yw archwilwyr y cwmni'n ymwybodol ohoni, ac mae pob cyfarwyddwr wedi cymryd yr holl gamau y dylai ef neu hi fod wedi'u cymryd fel cyfarwyddwr er mwyn sicrhau ei fod ef neu hi'n ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i sicrhau bod archwilwyr y cwmni'n ymwybodol o'r wybodaeth honno.

Aled Gruffudd Jones
PRIF WEITHREDWR A LLYFRGELLYDD
11 Gorffennaf 2014

Cymeradwywyd ar ran y Bwrdd gan:

Colin R John
TRYSORYDD
11 Gorffennaf 2014

DATGANIAD LLYWODRAETHU

1. Cyfansoddiad

Sefydlwyd Llyfrgell Genedlaethol Cymru ('y Llyfrgell') drwy Siarter Frenhinol ar 19 Mawrth 1907. Rhoddwyd Siarteri Atodol i'r Llyfrgell yn 1911 ac yn 1978, a oedd yn diwygio ychydig ar y cyfansoddiad. Ar 19 Gorffennaf 2006, rhoddwyd Siarter Atodol newydd i'r Llyfrgell gan y Frenhines. Roedd Siarter Atodol 2006 yn diddymu Siarter Atodol 1978 ac yn newid cyfansoddiad a threfn lywodraethu'r Llyfrgell yn sylweddol. Ym mis Gorffennaf 2013, pasiodd Bwrdd yr Ymddiriedolwyr Benderfyniad Arbennig i ddiwygio a newid Statudau'r Siarter Frenhinol yn unol â darpariaethau Erthygl 9 y Siarter. Mae'r Llyfrgell hefyd yn elusen gofrestredig (rhif elusen: 525775) ac yn Gorff a Noddir gan Lywodraeth Cymru. Mae Dogfen Fframwaith a luniwyd gan CyMAL: Amgueddfeydd, Archifau a Llyfrgelloedd Cymru yn 2010 ac mewn ymgynghoriad â'r Llyfrgell yn nodi manylion y telerau ac amodau y mae Gweinidogion Cymru yn eu dilyn wrth roi cymorth grant i'r Llyfrgell.

2. Amcan

Prif amcan y Llyfrgell yw: *casglu, diogelu a rhoi mynediad at bob math a ffurf ar wybodaeth gofnodedig, yn enwedig mewn perthynas â Chymru, y Cymry a phobloedd Celtaidd eraill, er budd y cyhoedd, gan gynnwys y rhai sy'n ymroi i ymchwil a dysg.* (Siarter Frenhinol 2006, paragraff 4.)

3. Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Datganiad Llywodraethu hwn yn rhan o Fframwaith Llywodraethu'r Llyfrgell. Mabwysiadwyd Fframwaith Llywodraethu ffurfiol gan Fwrdd yr Ymddiriedolwyr ym mis Medi 2013, ynghyd â 'Fframwaith Sicrwydd sy'n ymwneud â Rheoli Risg'. Mae'r Fframwaith yn nodi prif gyfrifoldebau Bwrdd yr Ymddiriedolwyr a Thîm Gweithredol Llyfrgell Genedlaethol Cymru; pwerau dirprwyo'r Bwrdd; yr ymddygiad a ddisgwylir gan y Bwrdd; a thrafodion y Bwrdd.

4. Sut mae'r Llyfrgell yn cael ei rheoli

4.1 Bwrdd Ymddiriedolwyr

Awdurdod llywodraethu'r Llyfrgell yw Bwrdd yr Ymddiriedolwyr sy'n gyfrifol am lywodraethu, rheolaeth ariannol ac asedau'r sefydliad. Mae Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn cwrdd yn rheolaidd, yn gyhoeddus, i gyflawni ei fusnes.

Penodir ymddiriedolwyr gan Lywodraeth Cymru a Llyfrgell Genedlaethol Cymru, yn ôl y niferoedd a bennir yn y Siarter Frenhinol ac yn unol ag egwyddorion dethol agored sy'n cael eu hargymell gan Adolygiad Nolan. Mae pawb a benodir o'r newydd yn dilyn rhaglen ymsefydlu, a ategir gan lawlyfr llywodraethu ategol cynhwysfawr, a hynny yn fuan ar ôl cael eu penodi. Nid yw'r aelodau yn cael tâl.

Mae gan Fwrdd Ymddiriedolwyr y Llyfrgell 15 ymddiriedolwr. Penodir wyth ymddiriedolwr gan Lywodraeth Cymru a saith gan y Llyfrgell. Mae'r ymddiriedolwyr yn cynnwys tri swyddog y Llyfrgell – y Llywydd, yr Is-lywydd a'r Trysorydd. Penodir y Llywydd a'r Is-lywydd gan Lywodraeth Cymru a'r Trysorydd gan y Llyfrgell.

Rheolir y berthynas rhwng y Llyfrgell a Llywodraeth Cymru gan 'Ddogfen Fframwaith' a chaiff ei monitro gan adran nawdd y Llyfrgell yn Llywodraeth Cymru, sef CyMAL: Amgueddfeydd, Archifdai a Llyfrgelloedd Cymru ar hyn o bryd. Cynhelir cyfarfodydd rheolaidd â'r Gweinidog y mae ei bortffolio yn cynnwys y Llyfrgell (y Gweinidog Diwylliant a Chwaraeon ar hyn o bryd) a'i swyddogion.

Mae'r Llyfrgell hefyd yn atebol i'r Cynulliad Cenedlaethol.

Swyddfa Archwilio Cymru yw archwilydd y Llyfrgell o dan y Ddeddf Llyfrgelloedd ac Amgueddfeydd.

Ar hyn o bryd, dyma'r Ymddiriedolwyr:

Y rhai a benodwyd gan y Gweinidog:

Arglwydd Aberdâr
David Barker
Tricia Carter*
Roy Evans*

Syr Deian Hopkin (Llywydd)
Enid Morgan
Huw Williams
Un swydd wag

Y rhai a benodwyd gan y Llyfrgell

John W. Gittins*
Colin R. John (Trysorydd)*
Wyn Penri Jones* (Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio)
Roy Roberts

D. Hugh Thomas
Michael Trickey
Gareth Haulfryn Williams

* Yn aelodau hefyd o'r Pwyllgor Archwilio

Mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr weithredu er budd yr elusen yn unig a pheidio â gweithredu fel cynrychiolwyr sectorau neu grwpiau budd arbennig na'r sawl sydd wedi'u penodi.

Er mai'r Ymddiriedolwyr sy'n gyfrifol yn y pendraw am bopeth y mae'r Llyfrgell yn ei wneud, oherwydd statws anweithredol y Bwrdd mae rheolaeth weithredol y Llyfrgell o ddydd i ddydd yn cael ei ddirprwyo i'r Prif Weithredwr a'r Llyfrgellydd i alluogi'r Llyfrgell i gyflawni ei chyfrifoldebau'n briodol ac yn effeithiol. Ond mae rhai materion yn parhau yn gyfrifoldeb y Bwrdd. Y rhain yw:

- sicrhau bod y Llyfrgell yn cyflawni ei hamcanion, dyletswyddau a swyddogaethau cyffredinol ac yn arfer yn briodol y pwerau cyfreithiol sydd wedi'u rhoi iddi, o dan Ddeddf Elusennau 2011 a deddfwriaeth arall;
- pennu cyfeiriad strategol cyffredinol y Llyfrgell o fewn yr adnoddau sydd ar gael;

- monitro perfformiad y Prif Weithredwr a'r Llyfrgellydd a'i dîm, eu dal i gyfrif wrth iddynt arfer eu pwerau dirprwyedig a chyflawni yn erbyn cynlluniau a chyllidebau;
- hyrwyddo a diogelu enw da ac uniondeb y Llyfrgell;
- sicrhau safonau uchel o ran llywodraethu sy'n ennyn hyder aelodau'r cyhoedd i gyd, rheoleiddiwr a noddwyr y Llyfrgell yn ogystal â'i staff.

Dyma aelodau'r Tîm Gweithredol ar 31 Mawrth:

Prif Weithredwr a Llyfrgellydd a'r Swyddog Cyfrifyddu

Aled Gruffydd Jones MA, PhD, FRHistS

Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol a Phennaeth Cyllid

David H Michael CPFA, MCIPS

Cyfarwyddwr Gwasanaethau Casgliadau

Avril Jones BA, DipLib, AMInstLM

Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cyhoeddus

R Arwel Jones, BA MscEcon (hyd at 30 Ebrill 2014)

4.2 Pwyllgor Archwilio

4.2.1 Cyflwyniad

Dim ond un pwyllgor sefydlog sydd gan y Bwrdd, sef y Pwyllgor Archwilio. Diffinnir cwmpas y Pwyllgor yn ei Gylch Gorchwyl. Mae'n cwmpasu holl anghenion sicrwydd Bwrdd yr Ymddiriedolwyr a'r Swyddog Cyfrifyddu. O fewn hyn, bydd y Pwyllgor Archwilio yn ymwneud yn benodol â gwaith yr Archwilydd Mewnol a gwaith yr Archwilydd Allanol a materion yn ymwneud ag adroddiadau ariannol.

Mae pum aelod o'r Bwrdd ar y Pwyllgor a dau aelod annibynnol allanol. Dyma'r aelodau ar hyn o bryd: Wyn Penri Jones (Ymddiriedolwr a'r Cadeirydd); Colin R. John (Ymddiriedolwr a'r Trysorydd); Tricia Carter (Ymddiriedolwr a'r Is-lywydd); Roy Evans (Ymddiriedolwr); John Gittins (Ymddiriedolwr); Mererid Jones (Aelod Annibynnol); Rob Gray (Aelod Annibynnol). Mae archwilwyr mewnol y Llyfrgell a chynrychiolwyr Swyddfa Archwilio Cymru hefyd yn mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio ac mae is-adran noddi'r Llyfrgell, CyMAL, yn cadw'r hawl i gynrychiolydd o'i blith fynychu un cyfarfod y flwyddyn.

Cynhelir yr archwiliad mewnol ar gyfer y Llyfrgell gan Baker Tilly a fydd yn cydymffurfio â'r safonau a ddiffinnir yn Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus a bydd yn adrodd yn annibynnol i'r Prif Weithredwr a'r Llyfrgellydd bob blwyddyn ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd system rheolaeth fewnol y Llyfrgell ac yn cyflwyno argymhellion ar gyfer gwella. Mae Adroddiadau Cynnydd rheolaidd mewn perthynas ag Archwilio Mewnol yn cael eu llunio gan Archwilwyr Mewnol y Llyfrgell a'u cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio i alluogi'r aelodau i adolygu a herio datganiadau sicrwydd a thystiolaeth arall a ddarperir gan reolwyr.

4.2.2 Pa mor aml y maent yn cyfarfod ac yn darparu adroddiadau

Cyfarfu'r Pwyllgor bum gwaith rhwng 1 Ebrill 2014 a 31 Mawrth 2014. Cyflwynir cofnodion holl gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio i'r Bwrdd gan Gadeirydd y Pwyllgor, sydd hefyd yn dwyn unrhyw faterion brys y mae angen rhoi sylw arbennig iddynt i sylw'r Ymddiriedolwyr.

4.2.3 Prif Weithgareddau

Cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol farn ddiamod ar ddatganiad ariannol 2012-13 ac ni nododd unrhyw faterion yng nghyswllt ffurflen 'Cyfrifon Llywodraeth Gyfan' y Llyfrgell. Ond, tynnodd Swyddfa Archwilio Cymru sylw at un achos lle na ddefnyddiwyd adnoddau'r Llyfrgell yn briodol mewn cysylltiad ag oddeutu £98,000 o wariant marchnata. Yn dilyn hyn, cymerwyd camau disgyblu yn erbyn dau uwch aelod o staff.

Yn ystod yr Archwiliad Blynyddol, derbyniodd yr archwilwyr allanol ohebiaeth a oedd yn honni y gallai trefniadau tendro'r Llyfrgell fod yn amhriodol. Cynhaliodd yr Archwilwyr ymchwiliad i'r mater a dyfarnu nad oedd dim tystiolaeth i gefnogi'r honiadau. Yn ystod yr ymchwiliad, canfu'r Archwilwyr fod y Llyfrgell yn defnyddio pecyn TG pwrpasol (Bravo) i gofnodi'r broses dendro. Er bod hwn wedi rhoi digon o dystiolaeth i'r Archwilwyr i gefnogi eu hadolygiad o'r mater hwn, mi wnaethant nodi bod lle i wella o ran y ffordd y mae'r Llyfrgell yn cofnodi'i phrosesau tendro.

Roedd y materion a drafodwyd yn ystod y flwyddyn a oedd yn peri cryn bryder i aelodau'r Pwyllgor Archwilio yn cynnwys y gostyngiad yn y grant costau rhedeg a'r grant cyfalaf gan Lywodraeth Cymru, ffioedd Swyddfa Archwilio Cymru, a'r dirywiad yng nghyflwr adeilad y Llyfrgell (gweler isod).

Yn ystod y flwyddyn, gwnaeth y Llyfrgell gynnydd sylweddol yng nghyswllt datrys materion a oedd yn bodoli ers amser ynghylch adfer TAW. Ar ôl hir drafod gyda Cyllid a Thollau EM, daethpwyd i gytundeb mewn egwyddor a fyddai'n caniatáu i'r Llyfrgell gael y cyfan bron o'r TAW y mae'n ei thalu yn ôl. Mae cais ffurfiol wedi'i gyflwyno i Cyllid a Thollau EM ar sail y fethodoleg newydd.

Cynhaliwyd nifer o archwiliadau mewnol yn ystod y flwyddyn: roedd y rhain yn cynnwys:

Maes a Archwiliwyd

Barn gyffredinol

Llywodraethu - Cynllunio Strategol	Oren/Coch
Trefniadau Diogelu Data	Oren/Gwyrdd
Gwaith Cynnal a Chadw Ataliol ac wedi'i Gynllunio	Oren/Coch
Dilysu Casgliadau	Oren/Coch
Caffael Nwyddau a Gwasanaethau	Coch
Y gyflogres	Oren
Arian a Banc a Rheoli Arian	Gwyrdd

Mae'r Llyfrgell wedi rhoi cynllun gweithredu ar waith i fynd i'r afael â'r materion a godwyd gan yr archwilwyr mewnol. Mae'r cynnydd gyda gweithredu'r argymhellion yn cael ei fonitro a darperir adroddiadau i'r Pwyllgor Archwilio yn achlysurol. Mae'r holl argymhellion blaenoriaeth uchel wedi cael sylw.

Ym mis Hydref 2013, darparodd Dadansoddwr Systemau'r Llyfrgell (Parhad Busnes) adroddiad i'r Bwrdd ar adfer TG yn dilyn y tân ar 26 Ebrill. Rhoddwyd sicrwydd i aelodau ynghylch pa mor effeithiol y bu'r cynllun argyfwng yn dilyn y tân, a chafwyd gwybod am rai o'r gwersi pwysig sydd wedi cael eu dysgu. Roedd gwytnwch rhwydwaith a systemau TGCh y Llyfrgell yn dangos effeithiolrwydd y mesurau a oedd wedi'u cymryd gan swyddogion i reoli'r risg a lleihau effeithiau trychinebau fel yr un a ddigwyddodd ar 26 Ebrill.

5. Perfformiad ac effeithiolrwydd y Bwrdd

Bydd adolygiad o effeithiolrwydd y Bwrdd yn cael ei gynnal fis Rhagfyr nesaf, adolygiad a gynhelir bob tair blynedd.

Un o brif argymhellion yr adolygiad blaenorol dair blynedd yn ôl oedd y dylai'r Bwrdd fabwysiadau proses gwerthuso Ymddiriedolwyr er mwyn gwerthuso cyfraniad pob aelod unigol o'r Bwrdd at waith y Bwrdd a chanfod unrhyw ofynion hyfforddi neu ddatblygu. Mabwysiadodd Bwrdd yr Ymddiriedolwyr ei gynllun gwerthuso cyntaf ym mis Chwefror 2013 ac mae cyfweiliadau gwerthuso wedi cael eu cynnal gyda phob Ymddiriedolwr a chyda phob aelod annibynnol o'r Pwyllgor Archwilio yn ystod y flwyddyn. Yn sgîl y broses hefyd, mae'r Llywydd a Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio wedi gallu rhoi sylw i unrhyw faterion y maent o bosibl eisiau'u trafod ag Aelodau unigol. Bydd y Llywydd, gyda chydweithrediad Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio, yn cyflwyno adroddiad am y broses werthuso i'r Bwrdd bob blwyddyn.

Y Prif Weithredwr a'r Llyfrgellydd sy'n gyfrifol am adolygu effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol. Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar waith yr archwilwyr mewnol a'r rheolwyr gweithredol yn y Llyfrgell sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal y fframwaith rheolaeth fewnol, a'r sylwadau a gafwyd gan yr archwilwyr allanol yn eu llythyr rheolaeth ac adroddiadau eraill. Hysbysir y Prif Weithredwr a'r Llyfrgellydd am oblygiadau canlyniad yr adolygiad o effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol gan y Pwyllgor Archwilio ac mae cynllun ar waith i roi sylw i wendidau a sicrhau bod y system yn cael ei gwella'n barhaus. Rhoddodd yr archwilwyr mewnol wybodaeth am hyn i'r Pwyllgor Archwilio.

6. Cyfarfodydd Bwrdd

Yn ystod y cyfnod, cynhaliwyd 5 cyfarfod o'r Bwrdd, y rheini'n gyfarfodydd wedi'u trefnu, a 2 gyfarfod eithriadol, un i ystyried materion yn ymwneud â'r tân ac un i drafod cyfeiriad strategol y Llyfrgell. O gyfanswm posibl o 90 cyfle i aelodau fod yn bresennol, cafwyd 86. Mae cofnodion y Bwrdd yn cael eu cyhoeddi ac maent ar gael ar wefan y Llyfrgell.

Roedd Aelodau'r Bwrdd yn croesawu'r cyfle i ystyried a thrafod y Cynllun Strategol. Gwnaethant gyfrannu'n llawn yn y cyfarfod ac wedyn drwy ddulliau electronig. Cyfeiriodd yr archwilwyr mewnol, mewn perthynas â 'Llywodraethu - Cynllunio Strategol', at wendid penodol lle nad oedd gan yr Aelodau fawr o ymwneud â'r gwaith o lunio cyfeiriad strategol y Llyfrgell. I'r diben hwn, trefnwyd cyfarfod arbennig i sicrhau

mai'r Bwrdd yn y dyfodol fydd yn pennu cyfeiriad strategol y Llyfrgell a bod yr Aelodau wedyn yn cymryd perchnogaeth o'r Strategaeth.

Ymddiswyddodd un aelod yn ystod y cyfnod a chafodd un aelod presennol ei benodi yn Is-lywydd. Penodwyd dau aelod newydd i'r Bwrdd yn ystod y cyfnod. Cafodd y ddau hyfforddiant ymsefydlu a chopi o Lawlyfr Llywodraethu'r Bwrdd, llawlyfr defnyddiol sy'n cynnwys set o ddogfennau llywodraethu hanfodol.

7. Materion o bwys a ystyriwyd gan y Bwrdd

7.1 Cyfyngiadau Ariannol

Mae sefydlogrwydd ariannol y sefydliad wedi cael ei gydnabod gan Aelodau – ac wedi cael ei drafod sawl gwaith - fel risg sylweddol sy'n dreth sylweddol ar adnoddau rheoli prin. Er mwyn rheoli'r risg hon, gofynnwyd i'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol baratoi Strategaeth Ariannol yn y Tymor Canolig ar sail yr egwyddor bod sefydlogrwydd ariannol yn hanfodol i sefydliad llwyddiannus ac, o'r herwydd, dylai fod yn sail i strategaeth newydd y Llyfrgell a ddaeth yn weithredol ym mis Ebrill 2014.

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr y Strategaeth Ariannol yn y Tymor Canolig i'r Bwrdd ym mis Chwefror 2014 lle pwysleisiodd pa mor bwysig yw bod Aelodau'n sylweddoli mai drwy golli nifer sylweddol o staff yn ystod y ddwy flynedd nesaf fydd yr unig ffordd y gall y Llyfrgell geisio cynnal ei chynaliadwyedd ariannol. Cred yr Aelodau y bydd y sefydliad o 2014 ymlaen yn wynebu heriau ariannol sylweddol ac y dylid rhoi sylw ar fyrder iddynt er mwyn sicrhau sefydlogrwydd y Llyfrgell i'r dyfodol. Dywedodd y Cyfarwyddwr hefyd mai strategaeth newydd y Llyfrgell fydd yr allwedd i flaenoriaethu adnoddau, a bydd angen ei defnyddio fel cyfrwng i ganfod y meysydd gweithgaredd a fydd, yn anochel, yn cael eu torri neu eu dileu.

7.2 Adeilad y Llyfrgell

Yn dilyn pryderon a fynegwyd gan yr Aelodau mewn sawl trafodaeth ar lefel Bwrdd ynghylch cynnal a chadw adeilad y Llyfrgell, ym mis Chwefror 2014 ystyriodd y Pwyllgor Archwilio adroddiad ar Flaenoriaethu Cychwynnol a'r Diweddaraf am Gynnal a Chadw'r Adeiladau a baratowyd gan gynghorydd ac ymgynghorydd adeiladau'r Llyfrgell. Prif fyrdwn yr adroddiad oedd bod angen arian ychwanegol ar gyfer gwaith cynnal a chadw'n syth i wneud yn siŵr fod y Llyfrgell yn cydymffurfio â gofynion iechyd a diogelwch statudol a thrwy wneud hynny'n diogelu ei statws fel ystorfa ddibynadwy.

7.3 Cynllun Pensiwn

Un o ddigwyddiadau pwysicaf y flwyddyn oedd yr asesiad sy'n cael ei gynnal bob tair blynedd o gynllun pensiwn y Llyfrgell, cynllun â'r buddion wedi'u diffinio. Ers dros ddegawd mae'r Llyfrgell wedi bod yn gweithio'n galed i weddnewid sefyllfa ariannol y Cynllun, a gall y Llyfrgell fod yn falch fod y canlyniadau'n dangos bod y Cynllun erbyn hyn wedi'i ariannu'n llawn.

7.4 Swyddog Cyfrifyddu

Ym mis Chwefror 2013, yn sgîl ymddeoliad Andrew Green, penododd Bwrdd yr Ymddiriedolwyr David Michael yn Swyddog Cyfrifyddu dros dro o 1 Mawrth 2013 ac yn ei gyfarfod ar 8 Mawrth cafodd ei benodi hefyd yn Brif Weithredwr a Llyfrgellydd dros dro ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill i 31 Gorffennaf 2013. Ar 1 Awst 2013, dechreuodd Aled Gruffydd Jones ar ei ddyletswyddau fel Prif Weithredwr a Llyfrgellydd a'r Swyddog Cyfrifyddu.

7.5 Tân difrifol 26 Ebrill 2013

Er i'r tân i do'r Llyfrgell ddigwydd ym mis Ebrill 2013, datgelwyd ac adroddwyd arno'n briodol yng Nghyfrifon Blynyddol y Llyfrgell ar gyfer 2012/13. Amcangyfrif bod cost y gwaith atgyweirio rhwng £2.5m a £3.0m, ac mae'r trafodaethau'n parhau rhwng y Llyfrgell, ei chynghorwyr ariannol, diddymwyr contractiwr y to a Llywodraeth Cymru ynghylch y mater hwn.

8. Cod Ymarfer Gorau ar Lywodraethu Corfforaethol

Hyd y gŵyr y Swyddog Cyfrifyddu a'r Bwrdd, nid oes dim gwybodaeth archwilio berthnasol nad yw archwilwyr y Llyfrgell yn ymwybodol ohoni, ac mae'r Swyddog Cyfrifyddu a'r Bwrdd wedi cymryd yr holl gamau y dylent fod wedi'u cymryd i sicrhau eu bod yn gwybod am unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i sefydlu bod archwilwyr y Llyfrgell yn ymwybodol o'r wybodaeth honno. Mae'r Llyfrgell wedi gweithredu yn unol â Chod Ymarfer Trysorlys EM, 'Llywodraethu corfforaethol yn adrannau llywodraeth ganolog' o ran ei threfniadau llywodraethu a bydd ein his-adran noddi, CyMAL, eto yn unol â'r cod ymarfer penodol hwn, wedi sicrhau bod gan y Llyfrgell drefniadau llywodraeth cadarn ar waith i hybu perfformiad da ac i ddiogelu rheoleidd-dra a phriodoldeb.

Yn ddiweddar, mae Ysgrifennydd y Bwrdd wedi ennill Tystysgrif y Sefydliad Rheolaeth Weinyddol (IAM) mewn Llywodraethu Corfforaethol ac wedi cael profiad gwerthfawr ac ymarferol o ddefnyddio'r hyn a ddysgwyd yn y Llyfrgell ac er budd y Llyfrgell. Felly, mae'r Llyfrgell mewn sefyllfa ardderchog i werthuso ei harferion llywodraethu corfforaethol ei hun ac i sicrhau bod y sefydliad nid yn unig yn defnyddio arferion da ond hefyd yn parhau i wella'r gwaith llywodraethu. Mae'r codau uchod yn gyfryngau defnyddiol i hunanasesu'r sefydliad. Mae'r Ysgrifennydd, gyda chydweithrediad a gwybodaeth lawn yr Uwch Dîm Rheoli, yn sicrhau bod y Pwyllgor Archwilio (a hefyd archwilwyr mewnol ac allanol) a Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn cael gwybod am unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol a bod digon o amser yn cael ei neilltuo i drafod unrhyw faterion perthnasol.

A hithau'n elusen gofrestredig, mae'r Llyfrgell nid yn unig wedi gweithredu'n unol â chodau ymarfer a chanllawiau'r Comisiwn Elusennau, sef Nodweddion Elusen Effeithiol, a'r Ymddiriedolwr Hanfodol, mae hefyd wedi sicrhau bod ein hymddiriedolwyr yn gwybod am y canllawiau pwysig hyn.

9. Rheoli Risg

Mae system rheolaeth fewnol y Llyfrgell fel y'i disgrifir yn ei 'Fframwaith Sicrwydd yng nghyswllt Rheoli Risg' a fabwysiadwyd gan y Bwrdd yn 2013, yn seiliedig ar broses barhaus o nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni ei Chynllun Gweithredol blynyddol a'i Strategaeth, ac i werthuso'r tebygolrwydd o'r risgiau hynny'n digwydd a'r

effaith petaent yn digwydd; a'u rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus. Cyflawnwyd y broses barhaus hon eto yn y Llyfrgell yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad blynyddol a'r cyfrifon ac mae hynny'n unol â chyfarwyddyd y Trysorlys.

Yn ei chofrestr risgiau corfforaethol, mae'r Llyfrgell wedi nodi, cofnodi, asesu ac ystyried y risgiau strategol a gweithredol allweddol sy'n berthnasol i weithgareddau'r Llyfrgell. Ystyriwyd y rhain gan y Tîm Gweithredol hefyd a chymerwyd camau priodol i'w rheoli'n briodol. Defnyddiodd y Llyfrgell y system Brîff Craidd (dull o roi negeseuon corfforaethol pwysig i staff) i hysbysu'r staff am eu dyletswyddau mewn perthynas â rheoli risg, a'u hannog i gyfrannu at y broses.

Caiff cofrestr risgiau corfforaethol y Llyfrgell ei hadolygu a'i diweddarau ddwywaith y flwyddyn ac mae'n rhaid i gyfarwyddwyr adrannau gyfrannu at y broses hon. Bydd risgiau a ganfyddir yn cael eu cynnwys ar y gofrestr risgiau ac fe'u hasesir i weld a ydynt yn golygu risg strategol, risg weithredol, risg ariannol neu risg o ran cydymffurfriad. Caiff risgiau eu graddio wedyn yn ôl eu heffaith debygol, boed yn effaith uchel, canolig neu isel a gwneir yr un asesiad o'r tebygolrwydd y byddant yn digwydd. Cymeradwywyd rolau a chyfrifoldebau yng nghyswllt rheoli risg ar gyfer y Pwyllgor Archwilio, archwilio mewnol, y Llyfrgellydd a Phenaethiaid Adrannau a'u staff. Hefyd, rhoddir adroddiadau ysgrifenedig i'r Pwyllgor Archwilio ynghylch y gofrestr risg wedi'i diweddarau ddwywaith y flwyddyn.

Y gair gorau i ddisgrifio archwaeth risg y Llyfrgell yw canolig. Er mwyn rhoi hyn yn ei gyd-destun, ni all y Llyfrgell fforddio osgoi risg i'r fath raddau â'r Gwasanaeth Sifil. Y rheswm dros hyn yw ei bod yn arweinydd mewn sawl maes arbenigol megis digido lle mae'n rhaid arbrofi ac mae'n anochel y profir methiant o bryd i'w gilydd. Hefyd y mae pwysau cyson ar y Llyfrgell i ddarparu cynifer â phosibl o wasanaethau i'r cyhoedd a lleihau i'r eithaf y gost gysylltiedig. Ond, nid yw'r Llyfrgell yn fath o sefydliad a all fforddio bod yn anghyfrifol gan y mae ganddi ei henw da i'w gynnal ac fe'i hariennir yn bennaf gan y pwrs cyhoeddus. O'r herwydd, mae'r Llyfrgell yn barod i ysgwyddo lefel risg uwch mewn rhai meysydd ond gan gydnabod bod canlyniadau negyddol yn bosibl o dro i dro.

Y risg fwyaf sylweddol i'r Llyfrgell i'r dyfodol ydy'r posibilrwydd o ostyngiadau pellach yn y cymorth grant oddi wrth Lywodraeth Cymru oherwydd pwysau yn y dyfodol ar wariant cyhoeddus y DU, i lefel lle na fydd y llyfrgell yn gallu cyflawni ei hamcanion. Mae'r Llyfrgell eisoes wedi cymryd camau i roi sylw i'r angen i leihau costau i gyd-fynd ag incwm derbyniadwy. Ond, ni ellir anwybyddu'r posibilrwydd y bydd rhagor o doriadau mewn incwm.

Mae'r Llyfrgell wedi rhoi polisiâu a gweithdrefnau ar waith sy'n sicrhau ei bod yn cydymffurfio â gofynion Deddf Diogelu Data 1988. Dim ond mewn ychydig iawn o achosion y byddai data personol yn cael ei ddarparu i drydydd parti, er enghraifft i'r Actiwari, naill ai fel rhan o'r broses werthuso bob tair blynedd neu gyfrifiadau unigol. Er mwyn darparu data i drydydd parti, mae'n rhaid cael cymeradwyaeth uwch aelod yn y Llyfrgell.

Bydd y Pwyllgor Archwilio'n cael copïau o bob adroddiad archwilio mewnol i'w hystyried ac yn monitro digonolrwydd ymatebion y rheolwyr i'r argymhellion hynny

sy'n mynd i'r afael â risgiau a gwendidau rheolaeth fewnol. Cyflwynir cofnodion y Pwyllgor Archwilio gan ei Gadeirydd i Fwrdd y Llyfrgell i'w cymeradwyo.

Edrych i'r dyfodol

Ym mis Ebrill 2014, cyhoeddwyd penderfyniad Cam 1 Cronfa Dreftadaeth y Loteri ynghylch cais y Llyfrgell ar gyfer y ganolfan gadwraeth. Yn anffodus, nid fu'r cais yn llwyddiannus a bydd y Llyfrgell yn awr yn ystyried ei hopsiynau ar gyfer datblygu'r prosiect. Ar yr un pryd, bydd y Llyfrgell yn gweithredu ei strategaeth newydd - *Gwybodaeth i Bawb* - a fydd yn symud y Llyfrgell i gyfeiriadau newydd. Mae'r Llyfrgell hefyd yn wynebu gostyngiad yn ei hincwm oddi wrth Lywodraeth Cymru ac, er mwyn mantoli'r gyllideb, bydd yn rhaid lleihau'n sylweddol nifer y staff sy'n cael eu cyflogi.

Gyda'i gilydd, mae'r ffactorau hyn yn golygu bod y Llyfrgell yn wynebu cyfnod o newid digyffelyb a rhaid sylweddoli pa mor heriol fydd arwain sefydliad drwy'r cyfnod hwn.

Aled Gruffudd Jones
Prif Weithredwr a Llyfrgellydd a'r Swyddog Cyfrifyddu
11 Gorffennaf 2014

Cymeradwywyd ar ran y Bwrdd gan:

Colin R John
Trysorydd
11 Gorffennaf 2014

Tystysgrif ac Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Gynulliad Cenedlaethol Cymru

Tystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Llyfrgell Genedlaethol Cymru am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014 o dan y ddeddf Amgueddfeydd ac Oriolau. Mae'r rhain yn cynnwys y Datganiad Gweithgareddau Ariannol, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian a'r nodiadau cysylltiedig. Paratowyd y datganiadau ariannol hyn o dan y polisiau cyfrifyddu a nodir ynddynt. Rwyf hefyd wedi archwilio'r wybodaeth yn yr Adroddiad Taliadau y nodir ei bod wedi'i harchwilio yn yr adroddiad hwnnw.

Priod gyfrifoldebau'r Llyfrgellydd a'r archwilydd

Fel yr eglurir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Llyfrgellydd, y Llyfrgellydd sy'n gyfrifol am baratoi'r Adroddiad Blynyddol, sy'n cynnwys yr Adroddiad Taliadau a'r datganiadau ariannol, yn unol â'r Ddeddf Amgueddfeydd ac Oriolau a chyfarwyddiadau a wnaed gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan y Ddeddf honno, ac am sicrhau rheoleidd-dra'r trafodion ariannol.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau ariannol a'r rhan o'r adroddiad taliadau i'w harchwilio yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon). Yn unol â'r safonau hyn mae'n rhaid i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Bwrdd Arferion Archwilio ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Cynhelir archwiliad er mwyn cael digon o dystiolaeth o'r symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau ariannol i roi sicrwydd rhesymol nad oes camddatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol, boed hynny trwy gamgymeriad neu dwyll. Mae hyn yn cynnwys asesu'r canlynol: pa un a yw'r polisiau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Llyfrgell Genedlaethol Cymru a ydynt wedi'u gweithredu'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; pa mor rhesymol yw'r amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wnaed gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru; a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau ariannol.

Hefyd, mae'n rhaid i mi gael tystiolaeth i roi sicrwydd rhesymol bod y gwariant a'r incwm wedi cael ei ddefnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru, a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Yn ogystal, byddaf yn darllen yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn yr Adroddiad Blynyddol er mwyn canfod anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol archwiliedig. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, rwy'n ystyried yr oblygiadau i'm hadroddiad.

Barn ar y Datganiadau Ariannol

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun teg a chywir o sefyllfa Llyfrgell Genedlaethol Cymru ar 31 Mawrth 2014 ac o'i gwaged, ei henillion a cholledion cydnabyddedig a'r llifoedd arian am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi cael eu paratoi'n gywir yn unol â chyfarwyddiadau Cynulliad Cenedlaethol Cymru a gyhoeddwyd o dan y Ddeddf Amgueddfeydd ac Oriolau.

Barn ar Reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob ffordd o bwys, mae'r gwariant a'r incwm wedi cael ei ddefnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac mae'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i:

- mae'r rhan o'r Adroddiad Taliadau i'w harchwilio wedi cael ei pharatoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Cynulliad Cenedlaethol Cymru a wnaed o dan y Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau; ac
- mae'r wybodaeth sy'n cynnwys nifer o eitemau sydd wedi'u cynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol yn gyson â'r datganiadau ariannol.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf ddim i'w nodi yng nghyswllt y materion canlynol y byddaf yn cyflwyno adroddiad arnynt i chi os, yn fy marn i:

- nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cydymffurfio â chanllawiau Trysorlys EM;
- nad oes cofnodion cyfrifyddu priodol wedi cael eu cadw;
- na ddatgelwyd gwybodaeth a ddynodwyd gan Drysorlys EM o ran taliadau a thrafodion eraill; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau y mae eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Adroddiad

Nid oes gennyf sylwadau i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ
Gorffennaf 2014

**DATGANIAD GWEITHGAREDDAU ARIANNOL AM Y FLWYDDYN A
DDAETH I BEN 31 MAWRTH 2014**

Nodiadau	CRONFEYDD CYHOEDDUS		CRONFEYDD		PREIFAT	2013/14	2012/13
	Digyfyngiad £'000	Cyfngedig £'000	Digyfyngiad £'000	Cyfngedig £'000		Cyfanswm £'000	Cyfanswm £'000
ADNODDAU A GAFWYD							
Incwm Masnachu	4	506	-	-	-	506	458
Rhoddion a chymynroddion	8	-	-	507	81	588	74
Incwm o Fuddsoddiadau	8	-	-	161	23	184	171
Grantiau Eraill	3	1,469	47	-	-	1,516	2,196
Grantiau Llywodraeth	2	10,591	3,319	-	-	13,910	11,830
CYFANSWM YR ADNODDAU A GAFWYD		12,566	3,366	668	104	16,704	14,729
ADNODDAU A WARIWYD	5						
Cost Cynhyrchu Arian							
Incwm Gwirfoddol		106	8	19	3	136	144
Masnachu ar gyfer codi arian		683	54	-	-	737	742
Gwariant Elusennol Uniongyrchol:							
Casglu a Diogelu		3,724	295	-	2	4,021	3,629
Marchnata, Arddangosfeydd ac Addysg		4,963	393	14	81	5,451	5,025
Cadwraeth		1,560	124	-	-	1,684	1,385
Llywodraethu		1,115	88	-	-	1,203	1,369
Eitem eithriadol (to)	22		438	-	-	438	
Cyfanswm yr Adnoddau a Wariwyd		12,151	1,400	33	86	13,670	12,294
Costau Cyllid Pensiwn	5	(40)	-	-	-	(40)	120
CYFANSWM YR ADNODDAU A WARIWYD		12,111	1,400	33	86	13,630	12,414
ADNODDAU NET A GAFWYD/ (A WARIWYD) CYN TROSLWYDDIADAU		455	1,966	635	18	3,074	2,315
Trosglwyddiadau gros rhwng cronfeydd		-	494	(494)	-	-	-
ADNODDAU NET A GAFWYD/ (A WARIWYD) AR GYFER Y FLWYDDYN ARIANNOL		455	2,460	141	18	3,074	2,315
Enillion /(Colledion) wrth waredu asedau							
sefydlog diriaethol	7	-	-	-	-	-	(4)
Enillion wrth waredu asedau y bwriadwyd eu buddsoddi	8	-	-	76	11	87	(6)
Enillion/(colledion) nas gwiredwyd ar:	8	-	-	124	18	142	473
Buddsoddiadau							
Ailbrisiu Asedau Sefydlog Diriaethol	7	-	4,071	-	-	4,071	(758)
Rhoddion i Gasgliadau	10	-	-	-	200	200	82
Enillion (colledion) actiwaraidd ar y cynllun pensiwn â'r buddion wedi'u diffinio	21	(6,170)	-	-	-	(6,170)	(640)
SYMUDIAD NET YN Y CRONFEYDD AR GYFER Y FLWYDDYN ARIANNOL		(5,715)	6,531	341	247	1,404	1,462
BALANSAU'R CRONFEYDD A DDYGWYD YMLAEN AR IEBRILL	13	(1,857)	73,083	5,146	7,152	83,524	82,064

BALANSAU'R CRONFEYDD A GARIWYD YMLAEN AR 31 MAWRTH	13	(7,572)	79,614	5,487	7,399	84,928	83,526
---	----	---------	--------	-------	-------	--------	--------

Mae'r holl weithgareddau'n parhau. Mae'r holl enillion a cholledion cydnabyddedig yn cael eu cofnodi yn y Datganiad Gweithgareddau Ariannol. Mae'r nodiadau ar dudalennau 32 i 54 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Y FANTOLEN AR 31 MAWRTH 2014

		31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2013
	Nodiadau	£000	£000
ASEDAU SEFYDLOG			
Asedau Diriaethol	7	64,289	60,536
Asedau Treftadaeth	10	18,744	17,900
Buddsoddiadau	9	6,273	5,884
		----- 89,306	----- 84,320
ASEDAU CYFREDOL			
Stociau		50	51
Dyledwyr	11	753	889
Banc		3,716	1,617
		----- 4,519	----- 2,557
CREDYDWYR			
Banc		(202)	(191)
Symiau a ddaw'n ddyledus o fewn blwyddyn	12	(415)	(902)
		----- (617)	----- (1,093)
ASEDAU CYFREDOL NET		3,902	1,464
Credydwyr – symiau a ddaw'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn			
Grant Gohiriedig	12	-	-
Asedau net ac eithrio rhwymedigaethau'r cynllun pensiwn		----- 93,208	----- 85,784
Ased pensiwn â'r buddion wedi'u diffinio (rhwymedigaeth)		(8,280)	(2,260)
ASEDAU NET YN CYNNWYS RHWYMEDIGAETH Y CYNLLUN PENSIWN		----- 84,928	----- 83,524
CRONFEYDD			
Cyhoeddus Digyfngiad	13	708	403
Cronfa Bensiwn wrth gefn		(8,280)	(2,260)
Cyfanswm y Cronfeydd		----- (7,572)	----- (1,857)
Cyhoeddus Digyfngiad		79,614	73,083
Cyhoeddus Cyfyngedig		5,487	5,146
Preifat Digyfngiad		788	741
Preifat Cyfyngedig		6,611	6,411
Casgliadau Preifat Cyfyngedig		----- 92,500	----- 85,381
		----- 84,928	----- 83,524

Mae'r nodiadau ar dudalennau 34 i 53 yn rhan o'r cyfrifon hyn

Aled Gruffudd Jones
PRIF
WEITHREDWR A
LLYFRGELLYDD
11 Gorffennaf 2014

Colin R John
TRYSORYDD

11 Gorffennaf
2014

**DATGANIAD LLIF ARIAN AM Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN AR
31 MAWRTH 2014**

		2013/14 Anghyfunol £000	2012/13 Cyfunol £000
Mewnlif arian net o weithgareddau gweithredol	15	3,974	3,455
Buddsoddiad Ariannol a Gwariant Cyfalaf	16	(2,059)	(2,575)
Rheoli'r adnoddau hylifol	17	175	(217)
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn Arian		2,090	663

Mae'r nodiadau ar dudalennau 34 i 53 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

NODIADAU I'R CYFRIFON AR 31 MAWRTH 2014

1. POLISIÂU CYFRIFYDDU

(a) **Confensiynau Cyfrifyddu**

Paratoir y cyfrifon dan y confensiwn cost hanesyddol, a addaswyd i gynnwys ailbrisiad o'r asedau sefydlog, ac maent yn cydymffurfio â'r Datganiad o'r Arferion a Argymhellir "Cyfrifyddu gan Elusennau" a gyhoeddir gan Gomisiynwyr Elusennau Cymru a Lloegr a Chyfarwyddyd Cyfrifyddu 2000 a roddwyd i'r Llyfrgell gan Lywodraeth Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Paratoir y cyfrifon hyn ar sail busnes byw.

Heb gyfyngu ar y wybodaeth a roddir, mae'r cyfrifon yn bodloni gofynion y Safonau Cyfrifyddu a gyhoeddwyd neu a fabwysiadwyd gan y Bwrdd Safonau Cyfrifyddu i'r graddau y bo'r gofynion hynny'n briodol. Dan y Cyfarwyddyd Cyfrifyddu, nid oes yn rhaid i'r Llyfrgell gynhyrchu crynodeb o'r cyfrif incwm a gwariant na nodyn cost hanesyddol ar wargedion na diffygion.

Awdurdododd y Swyddog Cyfrifyddu'r datganiadau ariannol hyn i'w cyhoeddi ar 11 Gorffennaf 2014.

(b) **Adnoddau a Dderbyniwyd**

Cydnabyddir yr holl incwm yn y Datganiad Gweithgareddau Ariannol ar ôl bodloni'r amodau ar gyfer ei dderbyn. Rhoddir cymorth grant gan Lywodraeth Cymru ar gyfer costau cynnal a gwariant cyfalaf. Cydnabyddir pob Cymorth Grant yn y Datganiad Gweithgareddau Ariannol ym mlwyddyn ei roi. Caiff grantiau eraill a dderbyniwyd eu cydnabod ar sail derbyniadau pan mae amodau'r grantiau wedi'u bodloni. Rhoddir cyfrif am roddion, cymynroddion ac incwm gwirfoddol pan gânt eu derbyn. Rhoddir cyfrif am drosglwyddiadau o gronfeydd preifat ar ôl ystyried symudiadau mewn cyfalaf gweithio. Bydd incwm a dderbyniwyd yng nghyswllt cyfnodau cyfrifyddu dilynol yn cael ei drin fel incwm gohiriedig.

(c) **Gwariant**

Dosberthir gwariant dan y prif gategoriâu o wariant elusennol a gwariant arall yn hytrach na'r math o wariant, er mwyn rhoi gwybodaeth fwy defnyddiol i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol. Caiff gwariant ei gydnabod yn y Datganiad Gweithgareddau Ariannol pan gaiff nwyddau a gwasanaethau eu derbyn.

Mae gwariant elusennol a chostau gweinyddu yn cynnwys gwariant uniongyrchol gan gynnwys costau staff uniongyrchol a briodolir i'r gweithgarwch. Pan na ellir priodoli costau'n uniongyrchol, maent wedi cael eu dyrannu i weithgareddau ar sail sy'n gyson â'r defnydd o'r adnoddau.

Trosglwyddir arian o'r Cronfeydd Preifat Digi-fyngiad ar ddiwedd y flwyddyn i ategu'r arian Cymorth Grant.

Daw'r costau cyhoeddusrwydd a chodi arian yn sgil chwilio am gyfraniadau gwirfoddol i'r Llyfrgell ac wrth roi cyhoeddusrwydd i'r Llyfrgell.

Y costau llywodraethu yw'r rheini a wynebwr mewn perthynas â rheoli asedau'r Llyfrgell, gweinyddu'r sefydliad a chydymffurfio â gofynion cyfansoddiadol a statudol.

(d) **Asedau Treftadaeth**

At ddibenion SORP 2005, caiff y casgliadau eu trin fel asedau Treftadaeth.

Cyn 1 Ebrill 2001, nid oedd casgliad y Llyfrgell wedi'i gyfalafu yn y fantolen. Rhoddwyd pryniannau i'r casgliad dan bennawd Cronfeydd Cyhoeddus Cyfyngedig yn y Datganiad Gweithgareddau Ariannol ym mlwyddyn eu caffael. Yn unol â gofynion SORP Elusennau 2005, cyfalafir pryniannau ar gyfer y casgliad ym mlwyddyn eu caffael a'u cadw ar eu gwerth hanesyddol; ni chaiff yr asedau hyn eu hailbrisio na'u mynegeo.

Rhoddir cyfrif am eitemau a roddir i'r casgliadau adeg eu derbyn yn ôl amcangyfrif o'u gwerth ar y farchnad. Nid yw'r asedau hyn yn cael eu hailbrisio na'u mynegeo.

Nid yw Asedau Treftadaeth yn cael eu dibrisio gan fod iddynt oes amhenodol.

Bydd gwerth ased ar bapur (*carrying amount*) yn cael ei adolygu dim ond lle ceir tystiolaeth o leihad mewn gwerth (*impairment*).

(e) **Stociau**

Mae cost stociau o eitemau y gellir eu hailwerthu ar gyfer siop y Llyfrgell wedi'i chydnabod yn y fantolen yn ôl y gost neu'r pris gwerthadwy net, pa un bynnag yw'r isaf.

(f) **Trafodion Arian Tramor**

Mae Asedau a Rhwymedigaethau a fynegwyd mewn arian tramor wedi cael eu trosi yn ôl y gyfradd gyfnewid a oedd mewn grym ar ddyddiad y fantolen. Mae trafodion mewn arian cyfred tramor yn cael eu cofnodi ar y gyfradd sy'n bodoli ar ddyddiad y trafodiad.

(g) **Cyfrifyddu Arian (Fund Accounting)**

Mae cronfeydd cyhoeddus a phreifat digyfyngiad ar gael i'w defnyddio yn ôl disgrisiwn y Bwrdd er mwyn hyrwyddo amcanion cyffredinol y Llyfrgell.

Mae'r cronfeydd cyhoeddus cyfyngedig yn cynrychioli Grantiau Prynu a Chyfalaf a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru at ddibenion penodol.

Mae'r cronfeydd preifat cyfyngedig yn rhwym wrth gyfyngiadau penodol a osodir arnynt gan roddwyr neu gan bwrpas yr apêl.

(h) **Buddsoddiadau**

Caiff y buddsoddiadau eu datgan yn ôl eu gwerth ar y farchnad ar ddyddiad y fantolen. Codir neu credydir enillion a cholledion wrth waredu i'r Datganiad Gweithgareddau Ariannol. Bydd symudiadau yng ngwerth buddsoddiadau ar y farchnad a ddelir ar ddiwedd y flwyddyn hefyd yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiad hwnnw yn unol â'r Datganiad o'r Arferion a Argymhellir ar gyfer Cyfrifyddu i Elusennau.

(i) **Asedau Diriaethol**

Dangosir Tir ac Adeiladau yn ôl gwerth y defnydd cyfredol ohonynt neu gost eu hadnewyddu ar ôl dibrisiant yn achos adeiladau arbenigol. Ceir prisiad allanol bob pum mlynedd a defnyddir mynegeion priodol i newid y prisiad hwnnw yn ystod y blynyddoedd yn y canol neu, os bu newid sylweddol yng ngwerth yr asedau, gellir gwneud cais am brisiad rhwng y cyfnodau hyn. Dangosir offer a cherbydau modur yn ôl cost eu hadnewyddu ar ôl dibrisiant.

Dangosir offer, peiriannau a chyfarpar yn ôl y gost gyfredol o'u hadnewyddu llai lwfans am ddibrisiant. Cânt eu hadolygu ar sail sampl er mwyn sicrhau nad ydynt yn anarferedig. Diweddarir prisiadau'n flynyddol gan ddefnyddio mynegeion priodol. Cynhwysir yr enillion a'r colledion o ailbrisiadau yn y Datganiad Gweithgareddau Ariannol yn y flwyddyn a godant.

Darperir ar gyfer dibrisiant yn llawn yn y flwyddyn gaffael, ar gyfraddau a ddefnyddir i leihau pob ased i'w werth gweddilliol tybiedig yn gyson dros ei oes economaidd ddefnyddiol ddisgwyliedig yn ôl cyngor y priswyr, fel a ganlyn:

Adeiladau rhydd-ddaliadol	- hyd at 125 mlynedd
Offer, peiriannau a chyfarpar	- hyd at 30 mlynedd
Offer cyfrifiadurol	- hyd at 8 mlynedd
Cerbydau Modur	- hyd at 5 mlynedd

Ni ddibrisir tir rhydd-ddaliadol

Ni ddibrisir Pryniannau i'r Casgliad

Y trothwy ar gyfer cyfalafu yw £5,000, ond mae offer o dan y trothwy hwn yn cael ei gyfalafu hefyd lle mae'n ffurfio rhan o rwydwaith neu brosiect.

(j) **Costau Pensiwn**

Mae gan y Llyfrgell ei chynllun pensiwn ei hun sy'n darparu buddion sy'n seiliedig ar gyflog pensiynadwy terfynol. Mae cyfraniadau i'r cynllun yn cael eu pennu i'r datganiad Gweithgareddau Ariannol er mwyn gwasgaru cost pensiwn dros oes waith y gweithwyr. Mae'r gost a bennir i'r Datganiad Gweithgareddau Ariannol yn cael ei chyfrifo ar sail cost y gwasanaeth cyfredol fel y'i cyfrifir gan actiwari'r cynllun.

(k) **Treth**

Cafodd y Llyfrgell statws elusennol gan Gyllid y Wlad. Bydd Treth ar Werth anadferadwy sy'n codi wrth wario ar weithgareddau anfasnachol yn cael ei chynnwys yn y Datganiad Gweithgareddau Ariannol neu ei chyfalafu os yw'n gysylltiedig ag ased sefydlog.

2. GRANTIAU'R LLYWODRAETH

	2013/14 £000	2012/13 £000
Digfyngiad		
Cymorth Grant	10,121	10,345
Cymorth Grant – cost y tân*	470	0
Cyfyngedig		
Grant Prynu	305	305
Cyfalaf	542	1,180
Cyfalaf – cost y tân**	2,472	0
Cyfanswm y grant a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru	13,910	11,830

*roedd £470,000 o'r cymorth grant ar gyfer 2013/14 yn grant ychwanegol ar gyfer y costau yn sgil y tân. O'r cymorth grant ychwanegol a dderbyniwyd yn 2013/14, gellir adfer hyd at £150,000 drwy ostwng y Cymorth Grant ar gyfer 2014/15.

**Mae £442,000 o'r cymorth grant ychwanegol a dderbyniwyd yn 2013/14, i'w adfer drwy ostwng y Cymorth Grant ar gyfer 2014/15. Derbyniwyd cyfanswm o £2,472,000 o Gymorth Grant Cyfalaf ychwanegol oherwydd y tân.

3. GRANTIAU ERAILL

	2013/14 £000	2012/13 £000
Cyfyngedig		
Cyfalaf	47	1,090
Digfyngiad		
Grantiau'r UE	586	382
Eraill	883	724
	1,516	2,196

4. INCWM ARALL

	2013/14 £000	2012/13 £000
Digfyngiad		
Gwerthu	215	172
Llog Banc	0	0
Arlwyo	216	210
Amrywiol	70	70
Maes Parcio	5	6
	506	458

5. CYFANSWM YR ADNODDAU A WARIWYD CYN COSTAU TYBIANNOL

						2013/14	2012/13	2012/13
						Anghyfunol	Anghyfunol	Cyfunol
	Costau Staff	Costau Staff - Cefnogi	Costau Uniongyrchol eraill	Costau Uniongyrchol Eraill - Cefnogi	Dibriso			
	£000	£000	£000	£000	£000	Cyfanswm m £000	Cyfanswm m £000	Cyfanswm m £000
Gwariant Elusennol								
Incwm gwirfoddol	68	25	28	7	8	136	144	144
Masnachu ar gyfer codi arian	185	67	183	248	54	737	742	742
Casglu a Diogelu	2,680	974	31	41	295	4,021	3,629	3,629
Marchnata, Arddangosfeydd ac Addysg	1,893	688	1,106	1,371	393	5,451	5,009	5,025
Cadwraeth	878	319	154	209	124	1,684	1,385	1,385
Llywodraethu	386	140	250	339	88	1,203	1,369	1,369
Eitem eithriadol			438			438		
	6,090	2,213	2,190	2,215	962	13,670	12,278	12,294
Cost Cyllid Pensiwn	(40)	0	0	0	0	(40)	120	120
Cyfanswm yr Adnoddau a Wariwyd cyn Costau Tybiannol	6,050	2,213	2,190	2,215	962	13,630	12,398	12,414

Mae'r swm o £40,304 wedi'i gynnwys yn yr adnoddau a wariwyd i dalu i archwilyr. Y ffi i archwilio'r cyfrifon gan yr archwilydd allanol am y flwyddyn 2013/14 yw £35,021 (2012/13 £30,333) ac mae wedi'i chynnwys o dan rheoli a gweinyddu.

Mae gwariant grant WEFO wedi'i gynnwys o dan Marchnata, Arddangosfeydd ac Addysg a oedd yn £683,630 yn ystod 2013/14 a £639,741 o'r swm yn adferadwy. Mae gwariant refeniw o ran y tân wedi cael ei gynnwys yn y costau cefnogi sef cyfanswm o £483,929.

Cyflwynasom Gynllun Diswyddo Gwirfoddol yn ystod y flwyddyn, gydag 1 gweithiwr yn manteisio, ar gost o £5,655. Disgwyliwn i ragor fanteisio ar y cynllun yn 2014/15, ac mae'r tîm rheoli'n asesu ceisiadau ar gyfer y Cynllun ar hyn o bryd.

6. COSTAU STAFF**(a) Cyfanswm Costau Staff**

	2013/14	2012/13
	£000	£000
Cyflogau a thâl	6,173	6,356
Costau Nawdd	460	495
Cymdeithasol		
Cost Gwasanaeth cyfredol	1,670	1,226
	8,303	8,077
Cost Cyllid Pensiwn	40	120
	8,263	8,197

Ni chyflogwyd unrhyw gontractwyr asiantaeth na chontractwyr tymor byr.

Roedd cyfartaledd misol nifer y bobl gyfwerth â staff amser llawn a gyflogwyd gan y Llyfrgell yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

Nifer y Staff	2013/14	2012/13
Incwm gwirfoddol	3.13	3.83
Masnachu ar gyfer codi arian	8.46	8.67
Casglu a Diogelu	122.31	116.96
Marchnata, Arddangosfeydd ac Addysg	86.43	96.17
Cadwraeth	40.04	36.14
Llywodraethu	17.59	23.48
Cyfanswm	277.95	285.25

Nid yw'r Bwrdd yn cael cyflog. Cyfanswm y costau teithio, cynhaliaeth a lletygarwch a wariwyd gan y Llyfrgell ar ei haelodau o'r pwyllgorau oedd £9,538 (2012/13 £6,046) a hawliwyd y rhain gan 9 aelod.

(b) Taliadau i Uwch Reolwyr

Gwnaethpwyd y taliadau canlynol i aelodau'r Uwch Dîm Rheoli:

	2013/14				2012/13			
	Cyflog cyfunol £	Cyflog heb ei gyfuno £	Cynnydd/(gos tyngiad) gwirioneddol mewn Buddion Pensiwn £	Un Cyfanswm Tâl £	Cyflog cyfunol £	Cyflog heb ei gyfuno £	Cynnydd gwirioneddol mewn Buddion Pensiwn £	Un Cyfanswm Tâl £
Mr AMW Green Llyfrgellydd	amh.	amh.	amh.	amh.	76,733	20,361	8,724	105,818
Yr Athro AG Jones Llyfrgellydd	60,000	0	12,525	72,525	amh.	amh.	amh.	amh.
Ms A Jones Cyfarwyddwr Gwasanaethau Casgliadau	61,990	amh.	(2,304)	59,686	61,990	amh.	20,191	82,181
Mr. R A Jones Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cyhoeddus	61,990	amh.	6,146	68,136	61,990	amh.	25,111	87,101
Mr. DH Michael Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol	61,990	1,550	12,376	75,916	61,990	1,879	5,691	69,560

Penodwyd Mr DH Michael yn Llyfrgellydd a Swyddog Cyfrifyddu interim, i gychwyn ar 1 Ebrill 2013 am y cyfnod nes i'r Athro Aled Gruffydd Jones ysgwyddo rôl y Prif Weithredwr a Llyfrgellydd, ar 1 Awst 2013.

Diwygiwyd cyflog cyfunol y Llyfrgellydd pan benodwyd yr Athro AG Jones yn Brif Weithredwr/Llyfrgellydd ym mis Awst 2013. Pennir ei dâl gan swyddogion y Llyfrgell, yn unol â chanllawiau a gyhoeddir gan Lywodraeth Cymru ynglŷn â'r tâl cyfunol uchaf ar gyfer Prif Weithredwyr. Roedd cyflog y Llyfrgellydd 4.22 gwaith yn fwy na chyflog canolrif (£21,314) y Llyfrgell. Mae gweddill yr uwch staff yn derbyn cyflog gros, a bennir fel rhan o'r broses o negodi'r cylch cyflog ar gyfer gweddill staff y Llyfrgell. Mae contractau cyflogaeth parhaol gan yr holl uwch staff ac maent yn aelodau cyffredin o gynllun pensiwn y Llyfrgell.

Eleni am y tro cyntaf, rhaid i'r Adroddiad Taliadau gynnwys Un Cyfanswm Tâl ac mae ffigurau cymharol ar gyfer blynnyddoedd blaenorol wedi cael eu darparu ar gyfer 2012/13.

Dyma ffordd wahanol o gyflwyno'r taliadau ar gyfer pob unigolyn am y flwyddyn. Mae'r tabl a ddefnyddir yn debyg i'r un a ddefnyddiwyd yn flaenorol ac nid yw'r elfennau cyflog a buddion o fath arall wedi newid. Mae maint y buddion pensiwn

Mae Cynllun Pensiwn Staff Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn gynllun cyflog terfynol a ariennir. Mae'r pensiynau cronedig a'r cyfandaliadau yn hafal i'r symiau a fyddai'n cael eu talu o'r Dyddiad Ymdeol Arferol petai'r aelod yn gadael y gwasanaeth ar y dyddiad perthnasol. Y Gwerth Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV) yw gwerth buddion y cynllun pensiwn wedi'i gyfalafu a gronwyd gan aelod ar unrhyw adeg, wedi'i asesu gan actwari, gan gynnwys unrhyw Gyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol a throsglwyddiadau gwasanaeth i'r cynllun. Mae'r gwerthoedd trosglwyddo wedi'u cyfrifo'n unol â'r nodyn cyfarwyddyd "GN11" a gyhoeddir gan Sefydliad yr Actiwariaid a'r Gyfadran Actiwariaid. Cymerwyd mai'r gyfradd chwyddiant pris oedd 2.7%.

(c) Cynllun Pensiwn

Mae'r Llyfrgell yn gweithredu cynllun pensiwn a ariennir sy'n gynllun pensiwn â'r buddion wedi'u diffinio sy'n darparu buddion ar sail cyflog terfynol pensiynadwy adeg oedran ymdeol arferol o 60. Mae'r aelodau'n talu cyfraniadau arferol ar gyfradd o 6% o'u cyflog pensiynadwy gyda chyfraniadau ychwanegol a fydd wedi cyrraedd 3% erbyn 2013. Ers mis Ionawr 2014 mae cyfraniadau ychwanegol staff wedi cael eu gostwng i 0%. Bydd cyfraniadau'r aelodau sy'n gadael y cynllun ac sydd wedi cyfrannu am lai na 2 flynedd yn cael eu had-dalu iddynt. Mae'r buddion yn cronni ar gyfradd o 1/80fed o'r cyflog pensiynadwy am bob blwyddyn o wasanaeth. Yn ogystal, mae cyfandaliad sy'n cyfateb i bensiwn 3 blynedd yn daladwy adeg ymdeol. Ar farwolaeth yr aelod, mae'r pensiwn yn daladwy i'r cymar byw ar gyfradd o hanner pensiwn yr aelod. Ar farwolaeth yr aelod mewn gwaith, mae'r cynllun yn talu budd un taliad. Mae ymdeoliad meddygol yn bosibl mewn achos o waeledd difrifol.

Cedwir asedau'r Cynllun ar wahân i rai'r Llyfrgell ac fe'u buddsoddiwyd gyda Legal and General, sy'n rheoli portffolio bondiau goddefol, buddsoddiad eiddo, a phortffolio ecwitiâu gweithredol. Cynhaliwyd y prisiad actiwaraid diweddaraf ar 31 Mawrth 2013. Roedd cyfraniad y Llyfrgell yn dal yn 22.8% o gyflog pensiynadwy, gyda 6% arall o gyflog pensiynadwy gan staff fel cyfraniad sylfaenol. Cyhoeddir y datganiad actiwaraid yng Nghyfrifon Blynyddol Cronfa Bensiwn Llyfrgell Genedlaethol Cymru.

Cost y pensiwn a dalwyd dros y cyfnod oedd £1.93m (2012/13 £2.2m). Dangosai'r prisiad actiwaraid ar 31 Mawrth 2013 fod gwerth asedau'r Cynllun ar y farchnad yn £47.68m ac nad oedd gwerth actiwaraid yr asedau hynny'n fwy na 105% o werth rhwymedigaethau'r Cynllun. Mae nodyn 21 yn rhoi rhagor o wybodaeth am sefyllfa ariannol y cynllun pensiwn er mwyn cydymffurfio â gofynion FRS17.

Yn 2006/07, rhoddodd Llywodraeth Cymru Warrant y Goron i'r Cynllun, sy'n eithrio'r Cynllun rhag y Gronfa Diogelu Pensiynau a'r ardoll gysylltiedig.

(d) Cofrestr Rhoddion

Mae'r Llyfrgell hefyd yn cynnal cofrestr rhoddion. Nid yw unrhyw eitem a nodwyd yn ystod y flwyddyn yn cael ei hystyried yn ddiddordeb sylweddol ar gyfer y datganiadau ariannol hyn.

7. ASED AU SEFYDLOG DIRIAETHOL

	Tir ac Adeiladau Rhydd-ddaliadol £000	Offer, Ffitiadau a Chyfarpar £000	Cerbydau Modur £000	Technoleg Gwybodaeth £000	Cyfanswm £000
Cost a Phrisiad					
Ar 1 Ebrill 2013 wedi'i ailddatgan	59,090	2,847	12	5,149	67,098
Ychwanegiadau	509	24	0	549	1,082
Gwarediadau		58		100	158
Gostyngiad yng ngwerth llyfr asedau (<i>asset write down</i>)	(438)				(438)
Ailbriso	3,743	11	1	40	3,795
Ar 31 Mawrth 2014	62,904	2,824	13	5,638	71,379
Dibrisiant					
Ar 1 Ebrill 2013	564	2,430	4	3,564	6,562
A godwyd ar gyfer y flwyddyn	608	100	4	250	962
Gwarediadau	0	58	0	100	158
Ailbriso	(297)	5	1	15	(276)
Ar 31 Mawrth 2014	875	2,477	9	3,729	7,090
Gwerth Net ar Bapur					
Ar 31 Mawrth 2014	62,029	347	4	1,909	64,289
Ar 31 Mawrth 2013	58,526	417	8	1,585	60,536

Cafodd cyflogau 8 aelod o staff a chost cyfarpar gwerth £238,456 ar gyfer creu system ar gyfer adnau cyfreithiol electronig eu cyfalafu. Cafodd costau staff y wefan newydd eu cyfalafu hefyd ar gost o £14,274, ac roedd y costau'n seiliedig ar oriau 3 aelod o'r staff.

Cafodd adeiladau, tir rhydd-ddaliadol a chyfarpar y Llyfrgell eu priso'n broffesiynol gan Cooke ac Arkwright, Syrfewyr Siartredig, ar 31 Mawrth 2012 yn unol â Llawlyfr Gwerthuso a Phrisio Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Prisiwyd adeiladau ar sail eu "gwerth ar y farchnad agored" neu "gost ddibrisiedig adnewyddu", a dangosir y tir fel "gwerth defnydd presennol". Mae gwerth yr adeiladau wedi'i fynegeo yn unol â'r fynegai BCIS All-In TPI. Prisiwyd y cyfarpar ar sail ei werth i'r Llyfrgell a'i fynegeo yn ôl y fynegai CPI. Mae Trydydd Adeilad y Llyfrgell wedi cael ei ailbriso ar gyfer gostyngiad yn y gwerth ar 31 Mawrth 2014 gan Cooke ac Arkwright oherwydd y difrod a achoswyd gan y tân a'r gwaith atgyweirio sy'n cael ei wneud.

Defnyddiwyd pob ased sefydlog i hyrwyddo gweithgareddau elusennol y Llyfrgell.

8. CRONFEYDD PREIFAT

	Digyfyngiad	Cyfyngedig	Cyfanswm 2013/14	Cyfanswm 2012/13
	£000	£000	£000	£000
Adnoddau a Dderbyniwyd				
Arall	507	81	588	74
Llog Derbyniadwy	161	23	184	171
Elw / (colled) o werthu Buddsoddiadau	76	11	87	(6)
	237	34	271	165
Cyfanswm	744	115	859	239
Adnoddau a Wariwyd				
Incwm gwirfoddol	19	3	22	17
Casglu a Storio	0	2	2	8
Marchnata, arddangosfeydd ac addysg	14	81	95	29
Codi Arian				
Cyfanswm	33	86	119	54
Adnoddau Net a Dderbyniwyd (a Wariwyd)	711	29	740	185
Trosglwyddo i/o'r Cronfeydd Cyhoeddus	(494)		(494)	(34)
	217	29	246	151
Elw/(colled) heb ei wireddu wrth ailbrizio buddsoddiadau	124	18	142	473
Symudiad Net mewn Cronfeydd Preifat yn ystod y flwyddyn	341	47	388	624
Dygwyd Ymlaen ar 1 Ebrill	5,146	741	5,887	5,263
Cariwyd Ymlaen ar 31 Mawrth	5,487	788	6,275	5,887

9. BUDDSODDIADAU

	2013/14	2012/13
	£000	£000
Gwerth ar y farchnad ar 1 Ebrill	5,317	4,909
Pryniannau ar Bris Cost	958	757
Llai: Enillion o Warediadau a Buddsoddiadau'n Aeddfedu	(624)	(816)
Elw ar Waredu	87	(6)
Enillion/(colledion) heb eu gwireddu wrth ailbrizio	142	473
Gwerth ar y farchnad ar 31 Mawrth	5,880	5,317
Arian yn cael ei ddal ar gyfer buddsoddi	395	570
	6,275	5,887

Cost hanesyddol y buddsoddiadau ar 31 Mawrth 2014 oedd £4.857m (2012/13 £4.434m). Ymdrinnir â'r buddsoddiadau a restrir ar y Gyfnewidfa Stoc yn Llundain. Giltiau'r Trysorlys yw 5.09% o'r portffolio. Nid oes unrhyw fuddsoddiad arall yn fwy na 5% o'r portffolio. O'r gwerth ar y farchnad o £5.880m, roedd £1.736m yn cael ei ddal mewn giltiau, bondiau, dyledebau a blaengyfrannau, ac roedd £4.144m yn cael ei ddal mewn ecwitiau ac unedau buddsoddi.

Wrth benderfynu ar yr enillion y mae'n rhaid i'r Llyfrgell eu cael o'i phortffolio, a'r cydbwysedd rhwng incwm a thwf cyfalaf, mae'r Llyfrgell yn fodlon derbyn y bydd risgiau'n gysylltiedig â buddsoddi arian yn hytrach na rhoi arian i gadw. Mae'r Llyfrgell yn fodlon derbyn y rhain gyhyd â'u bod o fewn lefelau derbyniol.

“Canolig” yw'r gair gorau i ddisgrifio archwaeth risg y Llyfrgell. Er mwyn sicrhau enillion gwell, mae'r Llyfrgell yn fodlon derbyn bod yn rhaid cymryd risgiau. Ond bydd yr Ymddiriedolwyr hefyd yn ystyried sefyllfa'r Llyfrgell fel elusen a ariennir yn bennaf gan grant oddi wrth y Llywodraeth ac o'r herwydd y safonau stiwardiaeth sydd ynghlwm wrth hynny. Felly bydd y risgiau wrth fuddsoddi'n cael eu lleddfu gan y canlynol:

- **Dyrannu Asedau** - strategaeth dyrannu asedau nad yw'n peri bod yr arian yn rhy agored i amrywiadau yn un sector penodol o'r sbectrwm buddsoddi - h.y. bydd cydbwysedd yn cael ei daro rhwng niferoedd y bondiau, ecwitiau, arian a buddsoddiadau eraill gan gynnwys eiddo, a buddsoddiadau yn y DU a heb fod yn y DU.
- **Ansawdd buddsoddiadau** - dim ond buddsoddiadau o ansawdd uchel y bydd y Llyfrgell yn eu hystyried megis giltiau a bondiau gradd buddsoddi neu ecwitiau a buddsoddiadau ar y cyd yn y FTSE 350.

10. Asedau Treftadaeth

Cyfalafir pryniannau ar gyfer yr Asedau Treftadaeth ar sail cost hanesyddol.

Prynwyd yn ystod y flwyddyn:

	Llyfrau £000	Tanysgrifio £000	Lluniau Llawysgrifau a Mapiau £000	Eraill £000	Casgliadau Digidol £000	AGSSC (NSSAW) £000	Cyfanswm £000
Ar 01/04/13	1,567	2,321	9,480	380	3,876	276	17,900
Ychwanegiadau	38	106	192	-	300	8	644
Rhoddion	18	-	182	-	-	-	200
Ar 31/03/14	1,623	2,427	9,854	380	4,176	284	18,744

Crynodeb ariannol pedair blynedd o'r ychwanegiadau:

	2013/14 £000	2012/13 £000	2011/12 £000	2010/11 £000 wedi'i ailddatgan
Llyfrau	38	34	81	46
Tanysgrifio	106	98	102	126
Lluniau, Llawysgrifau a Mapiau	192	673	347	252
Eraill	0	0	0	63
Casgliad Digidol	300	547	1,011	2,318
AGSSC (NSSAW)	8	7	7	3
Cyfanswm yr Ychwanegiadau	644	1,359	1,548	2,808

Mae gan y Llyfrgell bolisi ar gyfer prynu, diogelu, a rheoli asedau treftadaeth. Mae copi o'r polisi ar gael gan Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Casgliadau. Nid yw'r Llyfrgell yn rhoi benthg eitemau i ddefnyddwyr, ond mae modd cael gweld y casgliadau yn ystafelloedd darllen a manau arddangos yr adeilad, a hefyd ar-lein.

Cyfalafwyd cyflogau 10 aelod o staff, sef cyfanswm o £135,104, a oedd yn gyfrifol am ddigido archif ITV.

Yn 13/14, gwnaeth y Llyfrgell ddigido rhestr o Fapiau, Ewyllysiau, Llawysgrifau a rhywfaint o ddeunydd graffigol ochr yn ochr â deunydd archif ITV. Mae'r holl gostau wedi cael eu cyfalafu o dan y categori casgliadau digidol yn yr asedau treftadaeth.

Ers 1911, mae gan y Llyfrgell hawl i dderbyn copi o bob llyfr, cylchgrawn, papur newydd a deunydd printiedig arall a gyhoeddir yn y DU ac Iwerddon. Deunydd o ddiddordeb Cymreig a Cheltaidd y mae'n ei gasglu'n bennaf. Mae ei chasgliadau ar hyn o bryd yn cynnwys:

Deunyddiau printiedig: sy'n amrywio o *Yny lhyvyr hwn*, y llyfr cyntaf yn yr iaith Gymraeg (a argraffwyd yn 1546) i raglenni digwyddiadau lleol megis cyngherddau a sioeau. Mae gan y Llyfrgell dros 6 miliwn o gyfrolau print.

Llawysgrifau ac archifau: sy'n cynnwys eitemau amhrisiadwy o'r Canol Oesoedd fel Llyfr Llandaf, llawysgrif Chaucer Hengwrt, Llyfr Du Caerfyrddin yn ogystal â 'Cyfreithiau Hywel Dda' a brynwyd yn ddiweddar. Ceir yno hefyd ffynonellau dogfennol o'r Canol Oesoedd hyd heddiw, megis cofnodion sy'n gysylltiedig ag eglwysi a chapeli yng Nghymru gan gynnwys Cofnodion Plwyfi ac ewyllysiau. Mae hefyd yn derbyn traethodau ymchwil gan brifysgolion Cymru, archifau cyrff cyhoeddus a phapurau personol Cymry enwog o bob cefndir. Y mae dros 30,000 cyfrol o lawysgrifau, 4 miliwn o ddogfennau archif a 50 o drysorau celf yn y Llyfrgell.

Mapiau: Hynafiaethol a modern ac atlasau, mapiau Arolwg Ordnans, siartiau moroedd, mapiau ffermydd, ystadau a mapiau degwm, cynlluniau rheilffordd a gwasanaethau cyhoeddus. Mae gan y Llyfrgell dros 1.5 miliwn o fapiau.

Lluniau: yn portreadu pobl a llefydd yng Nghymru gan gynnwys paentiadau, printiau, ysgythriadau a lluniau eraill. Mae'r casgliadau hyn yn cynnwys dros 60,000 o luniau a 4,000 o weithiau celf wedi'u fframio.

Ffotograffau: o'r ffotograff cynharaf a dynnwyd yng Nghymru, daguerroteip o Gastell Margam, a dynnwyd yn 1841, i weithiau Mary Dillwyn, John Thomas, D. C. Harries a Geoff Charles. Mae gan y Llyfrgell oddeutu 950,000 o ffotograffau yn ei chasgliad.

Adnoddau electronig a delweddau digidol: Mae'r casgliadau newydd hyn sydd wedi'u creu'n bennaf gan y Llyfrgell yn cynnwys dros 5 miliwn o ddelweddau.

Mae gan **Archif Genedlaethol Sgrin a Sain Cymru** dros 250,000 awr o recordiadau sain, 300,000 awr o ddelweddau symudol, 7 miliwn troedfedd o ffilm, 200,000 eitem o Archif ffilm a theledu ITV a 15km o archif unigryw. Yn eu mysg y mae darllediadau teledu a radio, recordiadau ffilm amatur a sain, recordiau, casetau a CDs, ffilmiau a fideos masnachol.

11. DYLEDWYR - sy'n ddyledus o fewn blwyddyn

	31 Mawrth 2014 £000	31 Mawrth 2013 £000
Dyledwyr Masnach	146	245
Rhagdaliadau ac Incwm Cronedig	477	328
Dyledwyr Eraill	96	284
Cronfeydd Preifat	34	32
	753	889

12. CREDYDWYR**Yn dod yn ddyledus o fewn blwyddyn**

	31 Mawrth 2014 £000	31 Mawrth 2013 £000
Credydwyr Masnach	138	325
Croniadau ac incwm gohiriedig	136	356
Incwm gohiriedig o Gronfeydd Preifat	141	221
	415	902

13. SYMUDIADAU YN Y DATGANIAD CRONFEYDD

	Ar 1 Ebrill 2013	Adnoddau a Dderbyniw yd	Adnoddau a Wariwyd	Symudiadau Eraill yn y Flwyddyn	Ar 31 Mawrth 2014
	£000	£000	£000	£000	£000
CRONFEYDD CYHOEDDUS					
Cyfngedig - Cyfalaf	66,245	3,061	962	4,127	72,471
- Prynu	6,838	305	0	0	7,143
Cyfanswm Cyfngedig	73,083	3,366	962	4,127	79,614
Digyfyngiad	(1,857)	12,566	12,111	(6,170)	(7,572)
Cyfanswm y Cronfeydd Cyhoeddus	71,226	15,932	13,073	(2,043)	72,042
CRONFEYDD PREIFAT					
Cyfngedig	7,152	115	86	218	7,399
Digyfyngiad	5,146	744	33	(370)	5,487
Cyfanswm y Cronfeydd Preifat	12,298	859	119	(152)	12,886
CYFANSWM	83,524	16,791	13,192	(2,195)	84,928

14. YMRWYMIADAU CYFALAF

Mae gan y Llyfrgell Raglen Gyfalaf Dreigl o bedair blynedd. Ar ddyddiad y fantolen, roedd yr ymrwymadau a oedd yn ddyledus fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2014 £000	31 Mawrth 2013 £000
Dan gontract – Cam Terfynol - Swyddfa Trydydd Adeilad y Llyfrgell	240	274
	240	274

Rhagwelir y bydd yr holl ymrwymadau a bennwyd ar 31 Mawrth 2014 yn cael eu talu yn ystod blwyddyn ariannol 2014/15.

15. CYSONI NEWIDIADAU MEWN ADNODDAU Â'R LLIF ARIAN NET O WEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

	2013/14 £000	2012/13 £000	2012/13 £000
	Anghyfunol	Anghyfunol	Cyfunol
Adnoddau net a gafwyd ar gyfer y flwyddyn ariannol	3,511	2,311	2,315
Dibrisiant	962	903	906
Lleihad yn y stoc	1	14	14
(Cynnydd) mewn dyledwyr	120	375	377
Lleihad yn y ddarpariaeth (Lleihad)/Cynnydd mewn credydwyr	(471)	487	(2) 485
Costau Cyllid Pensiwn	(150)	(640)	(640)
Llif arian net o weithgareddau gweithredol	3,974	3,450	3,455

16. GWARIANT CYFALAF A BUDDSODDIADAU ARIANNOL

	2013/14 £000	2012/13 £000	2012/13 £000
	Anghyfunol	Anghyfunol	Cyfunol
Taliadau i brynu asedau sefydlog diriaethol	(1,082)	(1,275)	(1,275)
Taliadau i brynu casgliadau	(644)	(1,359)	(1,359)
Incwm wrth gael gwared ag asedau sefydlog			
Taliadau i brynu buddsoddiadau	(958)	(757)	(757)
Enillion o werthu buddsoddiadau	625	816	816
	(2,059)	(2,575)	(2,575)

17. CYSONI LLIF ARIAN NET Â SYMUDIADAU YN Y CRONFEYDD NET

	2013/14 £000	2012/13 £000	2012/13 £000
	Anghyfunol	Anghyfunol	Cyfunol
Cronfeydd net ar 1 Ebrill	2,032	1,156	1,137
Mewnlif arian net	2,090	659	663
Cynnydd (gostyngiad) yn yr arian a ddelir ar gyfer buddsoddi	(175)	217	217
Cronfeydd Net ar 31 Mawrth	3,947	2,032	2,017

18. TRAFODION PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Ystyrir Llywodraeth Cymru yn barti cysylltiedig. Yn ystod y flwyddyn, rhoddodd y Llywodraeth nawdd i'r Llyfrgell ar ffurf Cymorth Grant, Grantiau Pwrcasu a Grantiau Cyfalaf fel y datgelir yn nodyn 2.

Mae Culturenet yn is-gwmni segur i'r Llyfrgell. Yn ystod 2013/14 ni roddodd y Llyfrgell unrhyw daliadau i Culturenet (2013: £58,419) ac ni dderbyniodd unrhyw incwm oddi wrth y cwmni.

Mae'r uwch staff canlynol yn y Llyfrgell yn gyfarwyddwyr y cwmni:

Mr David Michael	Cyfarwyddwr
Avril Jones	Cyfarwyddwr
Arwel Jones	Cyfarwyddwr
Elwyn Williams	Cyfarwyddwr
Lyn Lewis Dafis	Cyfarwyddwr

Nid yw'r staff hyn yn derbyn unrhyw daliadau cydnabyddiaeth gan Culturenet. Mae Culturenet wedi bod yn segur ers 1 Ebrill 2013.

Mae Mr Huw Williams, aelod o'r Bwrdd, yn bartner yn Geldards LLP, sef cynghorwyr cyfreithiol enwebedig y Llyfrgell. Gwnaethpwyd taliadau gwerth £171,450 (2013: £23,781) i Geldards LLP yn ystod 2013/14 am wasanaethau a gafwyd.

Mae Mr Robert Gray, aelod annibynnol o Bwyllgor Archwilio'r Llyfrgell, yn bennaeth cwmni Francis Gray, sydd wedi cael eu penodi i lunio datganiadau ariannol segur Culturenet a helpu'r Llyfrgell gyda'i chyfrifon diwedd blwyddyn. Roedd cyfanswm y taliadau yn ystod 2013/14 yn £7,564 (2013: £12,545).

Ar 31 Mawrth 2014 roedd gan y Llyfrgell ddyledwyr a chredydwyr cyfunol gyda chyrrff eraill sy'n derbyn cyllid gan y Llywodraeth fel a ganlyn:

	£000 Dyledwyr	£000 Credydwy r
Cyrrff Llywodraeth Ganolog	187	-
Cyrrff Llywodraeth Leol	71	-
Cyrrff Anllywodraethol	495	415
Cyfanswm	753	415

19. PRYDLESI

Talodd y Llyfrgell £1,739.29 i brydlesu peiriannau gwerthu bwyd a diod yn ystod 2013/14.

Caiff costau prydlesu eu cynnwys yn y Datganiad Gweithgareddau Ariannol.

20. DEILLIADAU – FRS13

Mae'r fantolen yn dangos y Banc yng nghyswllt asedau cyfredol a rhwymedigaethau cyfredol. Mae sefyllfa'r llyfr arian yn dangos bod un cyfrif mewn dyled o £0.2m, tra mae gan y cyfrifon eraill £3.716m ynddynt. Hon yw'r sefyllfa llyfr arian sy'n ystyried nifer o drafodion nad oedd wedi'u prosesu gan y Banc eto, megis sieciau ac adnau heb eu clirio. Nid oedd y Llyfrgell wedi gordynnu o'i chyfrifon banc ddiwedd y flwyddyn.

Nid oes gan y Llyfrgell unrhyw fenthyciadau ac mae'n dibynnu'n bennaf ar grantiau adrannol ar gyfer ei gofynion ariannol ac felly nid yw'n agored i risgiau hylifedd. Datgelir yr unig adnau sylweddol yn nodyn 9, ac mae pob ased a rhwymedigaeth sylweddol mewn sterling, felly, nid ydynt yn agored i risg sy'n gysylltiedig â'r gyfradd

llog neu ag arian cyfred. Yn 2013/14, daeth £13.91m neu 87% o incwm cyfunol y Llyfrgell o Gymorth Grant gan Lywodraeth Cymru (2012/13 £11.830m neu 80%). Daw'r gweddill, £2.041m neu 13% (2012/13 £2.899m neu 20%) o incwm o gronfeydd preifat y Llyfrgell, o weithgareddau masnachu ac o grantiau gan gyrrff eraill, fel y datgelir yn Nodyn 3 y cyfrifon hyn.

21. COSTAU PENSIWN

Mae gan y Llyfrgell gynllun pensiwn â buddion wedi'u diffinio gyda buddion yn cronni ar gyfradd o 1/80fed o'r cyflog pensiynadwy ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Mae'r aelodau'n talu cyfraniadau sylfaenol ar gyfradd o 6% o gyflog pensiynadwy, gyda chyfraniadau ychwanegol o 1% o 1 Ebrill 2010, yn codi i 2% o Ebrill 2011 a 3% o 1 Ebrill 2012. Mae cyfraniadau'r aelodau wedi cael eu lleihau yn ôl i 6% ers 1 Ionawr 2014.

Cafwyd y prisiad actiwaraid llawn diwethaf ar 31 Mawrth 2013 ac aseswyd bod y Cynllun wedi cyrraedd pwynt lle mae wedi'i ariannu'n llawn. Yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2014, bu'r Llyfrgell yn cyfrannu at y Cynllun ar gyfradd o 22.8% a gafodd ei gostwng i 20.6% o 1 Ionawr 2014 (22.8% 12/13) o gyflogau pensiynadwy. Bydd yr un cyfraddau'n berthnasol ar gyfer cyfraniadau yn 2013/14. Bydd y gyfradd gyfrannu ar ôl y dyddiad hwn yn dibynnu ar ganlyniad prisiad yr actiwari ar 31/03/13. Disgwylir y bydd cyfraniadau'r cyflogwr ar gyfer 2014/15 yn £1.75miliwn.

Tybiaethau Ariannol

Dyma'r tybiaethau ariannol a wnaethpwyd er mwyn ymateb i ofynion datgelu'r FRS17:

	31 Mawrth 2014 % y flwyddyn	31 Mawrth 2013 % y flwyddyn
Chwyddiant Prisiau	3.5	2.7
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	4.0	3.2
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau a delir*	2.5	1.7
Cyfradd cynnydd ar gyfer pensiynwyr gohiriedig	2.5	1.7
Cyfradd ddisgownt**	4.35	4.1

* goruwch unrhyw elfen o Isafswm Pensiwn Gwarantiedig

** pennwyd gan Drysorlys EM

Mae'r gyfradd ddisgownt a ddefnyddir ar gyfer datgeliadau FRS 17 yn wahanol i'r un a ddefnyddiwyd gan yr Actiwari ar gyfer yr asesiad ariannol mwyaf diweddar o'r Cynllun ar 31 Mawrth 2013. Bryd hynny, aseswyd bod y Cynllun wedi'i ariannu'n llawn. Bydd y gofyniad i ddefnyddio cyfradd ddisgownt y Trysorlys ar gyfer y datgeliad FRS17 yn golygu y bydd sefyllfa ariannol y Cynllun yn cael ei hasesu'n wahanol dan y mesur hwn o'i gymharu â'r dull a ddefnyddir ym mhriiad actiwaraid ffurfiol y Cynllun. Ar 31 Mawrth 2014, aseswyd bod 99% o'r Cynllun wedi'i ariannu dan dybiaethau'r Actiwari ei hun, o'i gymharu â phriiad FRS17 a nododd bod ddiffyg o £8.28M yn y pensiwn.

Gwerth Marchnad yr Asedau a'r Gyfradd Enillion Ddisgwyliedig ar Asedau

	31 Mawrth 2014		31 Mawrth 2013	
	Gwert h Teg	Cyfradd Enillion Ddisgwyliedig	Gwert h Teg	Cyfradd Enillion Ddisgwyliedig
	£m	% y flwyddyn	£m	% y flwyddyn
Ecwitiau	17.34	7.1	17.31	6.3
Bondiau	25.51	3.4	24.55	2.7
Eiddo	4.61	6.5	4.42	6.1
Arall	0.22	3.0	0.54	1.6
Cyfanswm gwerth yr asedau	47.68	5.0	46.82	4.3

Elfennau Cost Buddion wedi'u Diffinio ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2014

	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013
	£m	£m
a. Cost gwasanaeth cyfredol	1.67	1.23
b. Costau gwasanaeth yn y gorffennol	0.00	0.00
c. Gwarged heb ei gydnabod yn flaenrol wedi'i dynnu o gostau gwasanaeth yn y gorffennol	0.00	0.00
d. Cyfanswm a briodolwyd i'r Adnoddau a Wariwyd	1.67	1.23

Dadansoddiad o'r Symiau Eraill a Briodolwyd i'r Datganiad Gweithgareddau Ariannol

	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013
	£m	+£m
e (Enillion) colledion ar setliadau	0.00	0.00
f. Gwarged heb ei gydnabod yn flaenrol wedi'i dynnu o'r golled ar y setliad	0.00	0.00
g (Enillion)/colledion drwy gwtogi	0.00	0.00
h. Gwarged heb ei gydnabod yn flaenrol wedi'i dynnu o gostau gwasanaeth yn y gorffennol		
i. Colled (enillion) net a briodolwyd i'r Datganiad Gweithgareddau Ariannol	0.00	0.00

Dadansoddiad o'r Swm a Briodolir/Gredydir i Incymau Arian Eraill

	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013
	£m	£m
j. Llog ar rwymedigaethau'r cynllun pensiwn	1.98	2.05
k. Enillion disgwylidig ar asedau yn y cynllun pensiwn	(2.02)	(1.93)
l. Taliad (credyd) net i incwm cyllid arall	(0.04)	0.12
Y cyfanswm a briodolir i'r Datganiad Gweithgareddau Ariannol: d + i + l	1.63	1.35

Dadansoddi'r Symiau a Gydnabyddir yn y Cyfrifon Cadw

	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013
	£m	£m
m. (Enillion) colledion ar asedau	1.31	(3.72)
n. (Enillion) colledion a brofwyd ar rwymedigaethau	(0.65)	0.53
o. (Enillion) colledion ar newid tybiaethau (ariannol a demograffaid)	5.51	3.83
p. Cyfanswm (enillion) colledion a gydnabyddir yn y cyfrifon wrth gefn	6.17	0.64
q. (enillion) colledion actiwaraidd cronus a gydnabyddir yn y cyfrifon wrth gefn	12.58	6.41

Hanes yr Enillion a Cholledion a brofwyd

	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013
	£m	£m
a. (Enillion) colledion ar asedau'r cynllun		
Swm (£m)	1.31	(3.72)
% asedau'r cynllun ar ddiwedd y flwyddyn	2.7	7.9
b (Enillion) colledion a brofwyd ar rhwymedigaethau'r cynllun		
Swm (£m)	(0.65)	0.53
% asedau'r cynllun ar ddiwedd y flwyddyn	1.2	1.1
c. Cyfanswm (enillion) colledion actiwaraidd a gydnabyddir yn y cyfrifon wrth gefn		
Swm (£m)	6.17	0.64
% asedau'r cynllun ar ddiwedd y flwyddyn	11.0	1.3

Cysoni â'r Fantolen

	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2013
	£m	£m
a. Gwerth Marchnad asedau'r cynllun	47.68	46.82
b. Gwerth actiwaraidd rhwymedigaethau'r cynllun	55.96	(49.08)
c. Gwarged (diffyg) yn y Cynllun	(8.28)	(2.26)
d. Gwarged Anadferadwy	0.00	0.00
e. Asedau (rhwymedigaeth) pensiwn a gydnabyddir yn y fantolen	(8.28)	(2.26)

Cysoni Rhwymedigaethau

	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013
	£m	£m
Rhwymedigaethau'r cynllun ar ddechrau'r flwyddyn	49.08	43.19
Cost llog	1.98	2.05
Cost gwasanaeth cyfredol	1.67	1.23
Cyfraniadau'r aelodau	0.14	0.19
Alldaliadau ar fuddion	(1.77)	(1.94)
Cost Gwasanaeth yn y Gorffennol	0.00	0.00
Cost setliad	0.00	0.00
Cost cwtogi	0.00	0.00

(Enillion) colledion ar newid tybiaethau	5.51	3.83
(Enillion) colledion a brofwyd	(0.65)	0.53
Rhwymedigaethau'r cynllun ar ddiwedd y flwyddyn	55.96	49.08

Cysoni Asedau

	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014	Y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013
	£m	£m
Asedau'r cynllun ar ddechrau'r flwyddyn	46.82	40.93
Alldaliadau ar fuddion	(1.77)	(1.94)
Cyfraniadau'r Llyfrgell	1.78	1.99
Cyfraniadau'r aelodau	0.14	0.19
Cost setliad	0.00	0.00
Enillion Disgwyliedig ar Asedau	2.02	1.93
(Enillion) colledion ar asedau	(1.31)	3.72
Asedau'r cynllun ar ddiwedd y flwyddyn	47.68	46.82

22. Y TÂN AR 26 EBRILL 2013

Mae'r costau yn sgîl y tân yn y Llyfrgell wedi cael effaith sylweddol ac mae'r rhain wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol hyn. Cafodd £483,000 ei godi yn erbyn y Cronfeydd Cyhoeddus Difyfyngiad fel gwariant yn ymwneud yn uniongyrchol a'r costau refferiw yn dilyn y tân. Mae'r Llyfrgell wedi cyfarwyddo ei chynghorwyr cyfreithiol i wneud hawliad am gostau yn erbyn y contractwr a oedd yn gyfrifol am achosi'r tân. Ond ystyrir y bydd canlyniad yr ymglyfreitha hwn yn rhy ansicr i gydnabod unrhyw gostau a gaiff eu hadfer yn y datganiadau ariannol hyn. Darparodd Llywodraeth Cymru £470,000 yn ychwanegol o gymorth grant fel y datgelir yn Nodyn 2, ac efallai y bydd angen talu £150,000 ohono'n ôl yn 2014/15.

Wynebwyd gwariant o £438,000 hefyd yn dilyn atgyweirio to Swyddfeydd Trydydd Adeilad y Llyfrgell. Codwyd y gwariant hwn ar Adnoddau a Wariwyd yn y Cronfeydd Cyhoeddus Cyfyngedig fel eitem eithriadol yn ystod y flwyddyn. Cafodd y to ei ailadeiladu gan fwyaf i gyd-fynd â'r adeilad gwreiddiol ac felly, gan na chafodd strwythur yr adeilad ei wella, mae'r gwariant yn cael ei gydnabod fel eitem eithriadol ac yn cael ei ddileu yn ystod y flwyddyn. Darparodd Llywodraeth Cymru £2,472,000 yn ychwanegol o arian cyfalaf fel y datgelir yn nodyn 2, y bydd angen talu £442,000 ohono'n ôl yn 2014/15.

Mae'r costau sy'n gysylltiedig ag adfer yn dilyn y tân yn parhau i flwyddyn ariannol 2014/15.